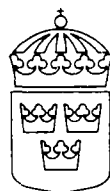

Regeringens proposition

1993/94:143

Brottsoffren i blickpunkten - en brottsofferfond och andra åtgärder för att stärka brottsoffrens ställning

Prop.
1993/94:143

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 17 februari 1994

Carl Bildt

Gun Hellsvik
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en rad åtgärder för att stärka brottsoffrens ställning.

Ett av förslagen gäller inrättandet av en brottsofferfond. Fonden skall finansieras huvudsakligen genom avgifter som tas ut av dem som döms för brott där fängelse ingår i straffskalan. Fondens pengar skall användas till bl.a. praktisk verksamhet, information och forskning inom brottsofferområdet.

En Brottsoffermyndighet bildas genom en omorganisation av den nuvarande Brottskadenämnden. Myndigheten skall fatta beslut i brottsskadeärenden, besluta om användningen av brottsofferfondens medel och ha ett övergripande ansvar för brottsofferfrågor.

Övriga förslag i propositionen tar direkt sikte på förbättringar för brottsoffer i det enskilda fallet.

Det föreslås att målsägandens möjligheter att ha med sig en stödperson skall ökas. Enligt förslaget skall målsäganden själv få bestämma om han eller hon skall åtföljas av en stödperson vid förhör under

rättegång. Regler om att målsäganden har rätt att ha med sig en stödperson vid förhör under förundersökningen tas in i lag.

I propositionen redovisas att förundersökningskungörelsen skall ändras för att förbättra skyddet för målsägande och vittnen och att förundersökningsprotokollet normalt inte skall innehålla uppgifter om målsägandes eller vittnens ålder, yrke och bostadsadress. Det föreslås att rättegångsbalken ändras så att dessa uppgifter heller inte skall framgå av det exemplar av stämningsansökan som delges den tilltalade. Detsamma gäller i fråga om vadeinlaga, revisionsinlaga och gemälen. Det föreslås också att rätten innan ett vittnesmål avläggs eller ett målsägandeförhör hålls inte obligatoriskt skall fråga vittnet eller målsäganden om ålder, yrke och hemvist utan endast om det behövs.

I propositionen föreslås också vissa ändringar som syftar till att målsäganden lättare skall kunna få ut skadestånd som han eller hon har tillerkänts i ett brottmål.

Slutligen föreslås att målsäganden i de fall brottet har riktat sig mot någons liv, hälsa, frihet eller frid skall tillfrågas om han eller hon vill bli underrättad om den intagnes vistelser utanför anstalt.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 1994.

1	Förslag till riksdagsbeslut	5
2	Lagtext	6
2.1	Förslag till lag om brottsofferfond	6
2.2	Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken	7
2.3	Förslag till lag om ändring i utsökningsbalken	13
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt m.m.	14
2.5	Förslag till lag om ändring i lagen (1993:891) om in- drivning av statliga fordringar m.m.	15
2.6	Förslag till lag om ändring i brottsskadelagen (1978:413)	16
2.7	Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)	18
3	Ärendet och dess beredning	19
4	Brottsofferfond	20
4.1	Inrättande av en brottsofferfond	20
4.2	Finansiering av en brottsofferfond	22
4.3	Uppbörd och indrivning	27
4.4	Författningsregleringen	31
5	Brottsoffermyndighet	33
5.1	En brottsoffermyndighet och dess uppgifter	33
5.2	Brottsoffermyndighetens organisation och finan- siering	35
5.3	Genomförande	37
6	Stödperson under förundersökning och rättegång	38
7	Målsägandes rätt att få ta del av förundersökningsproto- koll	41
8	Frågor om anonymitet för målsägande och vittnen	43
9	Underrättelser till målsägande om frihetsberövade per- soner	47
10	Verkställighet av domar angående skadestånd	51
11	Kostnader för inrättande av en brottsofferfond	53
12	Ikraftträdande m.m.	54
13	Författningskommentar	54
13.1	Förslaget till lag om brottsofferfond	54
13.2	Förslaget till lag om ändring i rättegångsbalken	56
13.3	Förslaget till lag om ändring i utsökningsbalken	58
13.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt m.m.	58

13.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.	59
13.6 Förslaget till lag om ändring i brottsskadelagen (1978:413)	59
13.7 Förslaget till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)	60
14 Anslagsfrågor för budgetåret 1994/95	60
Bilaga 1 Sammanfattning av promemorian Brottsoffren i blickpunkten - åtgärder för att stärka brottsoffrens ställning (Ds 1993:29, brottsofferpromemorian)	62
Bilaga 2 Sammanfattning av promemorian Brottsofferfond	66
Bilaga 3 Författningsförslagen i brottsofferpromemorian .	68
Bilaga 4 Författningsförslagen i promemorian Brottsoffer- fond	86
Bilaga 5 Förteckning över remissinstanserna	93
Bilaga 6 Sammanfattning av utredningen Brottsoffermyndigheten	95
Bilaga 7 Lagrådsremissens lagförslag	97
Bilaga 8 Lagrådets yttrande	107
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 17 februari 1994	109

Regeringen föreslår att riksdagen

1. antar regeringens förslag till
  - lag om brottsofferfond,
  - lag om ändring i rättegångsbalken,
  - lag om ändring i utskökningsbalken,
  - lag om ändring i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt m.m.,
  - lag om ändring i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.,
  - lag om ändring i brottsskadelagen (1978:413),
  - lag om ändring i sekretesslagen (1980:100),
2. till *Brottsoffermyndigheten: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1994/95 under andra huvudtiteln anvisar ett ramanslag på 7 944 000 kr,
3. till *Brottsoffermyndigheten: Ersättning för skador på grund av brott* för budgetåret 1994/95 under andra huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag på 50 000 000 kr.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om brottsofferfond

Härigenom föreskrivs följande.

1 §

Den som döms för ett eller flera brott skall, om fängelse ingår i straffskalan för något av brotten, i domen åläggas att betala en avgift på 300 kr. Detsamma gäller när fråga om ansvar för brott tas upp av åklagare genom strafföreläggande.

Avgift skall inte tas ut om påföljdseftergift meddelas.

2 §

Bestämmelserna i 35 kap. 7 § brottsbalken om bortfallande av böter gäller även avgift enligt denna lag.

3 §

Avgifterna skall föras till en brottsofferfond. Fondens medel skall, enligt de föreskrifter som regeringen bestämmer, användas för verksamhet som gagnar brottsoffer.

Regeringen får besluta att kostnaderna för förvaltning av fonden skall ersättas av fondens medel.

4 §

Närmare föreskrifter om förvaltningen av fonden meddelas av regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1994. Bestämmelserna i 1 § gäller dock inte i fråga om brott som har begåtts före ikraftträdandet.

Härigenom förskrivs att 20 kap. 15 §, 23 kap. 10 §, 36 kap. 10 §, 45 kap. 9 och 16 §§, 48 kap. 2 och 11 §§, 51 kap. 8 och 10 §§ samt 55 kap. 8 och 10 §§ rättegångsbalken skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

20 kap.

15 §¹

Målsägande, som hörs med anledning av åklagarens talan och som med hänsyn till brottets art eller annars kan antas vara i behov av personligt stöd under rättegången, får åtföljas av lämplig person som sådant stöd (stödperson). Sådan stödperson som rätten har kännedom om skall om möjligt underrättas om rättegången.

I vissa fall kan målsägandebitråde förordnas enligt lagen (1988:609) om målsägandebitråde.

Målsägandebitråde skall kallas till huvudförhandling eller annat sammanträde i rätten där målsäganden eller målsägandens ställföreträdare skall höras.

23 kap.

10 §²

Vid förhör skall såvitt möjligt ett av undersökningsledaren anmodat trovärdigt vittne närvara.

Undersökningsledaren skall bestämma om någon annan än ett vittne får närvara vid förhör. Vid förhör, som enligt 18 § andra stycket hålls på den misstänktes begäran, har han och hans försvarare rätt att närvara. Även vid annat förhör får försvarare närvara, om det kan ske utan men för utredningen.

¹Senaste lydelse 1988:610.

²Senaste lydelse 1988:610.

Målsägandebitråde har rätt att närvara vid förhör med målsäganden.

Målsägandebitråde har rätt att närvara vid förhör med målsäganden. *Detsamma gäller en stödperson, om hans närvaro inte är till men för utredningen.*

Är den som hörs under 15 år, bör den som har vårdnaden om honom vara närvarande vid förhöret, om det kan ske utan men för utredningen.

Undersökningsledaren får förordna att vad som förekommit vid förhör inte får uppenbaras.

36 kap.

10 §

Innan vittnesmål *avlägges*, skall rätten höra vittnet om hans fullständiga namn, ålder, yrke och hemvist, *så ock söka utröna*, om vittnet till part eller till saken står i något förhållande, som kan vara av vikt för bedömandet av tilltron till vittnets berättelse, eller om *eljest omständighet* av betydelse i detta hänseende *förekommer*.

Innan vittnesmål *avläggs*, skall rätten höra vittnet om hans fullständiga namn *och, om det behövs*, ålder, yrke och hemvist. *Rätten skall också försöka klargöra* om vittnet till part eller till saken står i något förhållande, som kan vara av vikt för bedömandet av tilltron till vittnets berättelse, eller om *det annars finns omständigheter* av betydelse i detta hänseende.

Står vittne till part i sådant förhållande, som avses i 3 §, skall vittnet erinras om att han icke är skyldig att avlägga vittnesmål.

45 kap.

9 §

Avvisas *ej* ansökan, skall rätten utfärda stämning *å* den tilltalade att svara *å* åtalet.

Stämningen skall *jämte* stämningensansökan och därvid fogade handlingar *delgivas* den tilltalade.

Avvisas *inte* ansökan, skall rätten utfärda stämning *på* den tilltalade att svara *på* åtalet.

Stämningen skall *tillsammans med* stämningensansökan och därvid fogade handlingar *delges* den tilltalade. *Uppgift om målsägandes eller vittnets ålder, yrke och bostadsadress, som saknar be-*

tydelse för åtalet, skall inte framgå av de handlingar som delges.

16 §³

Stämning, som utfärdas av åklagare, skall innehålla vad i 4 § stadgas om stämningsansökan och vara undertecknad av åklagaren.

I stämningen skall åklagaren tillika förelägga den tilltalade att inom viss, av åklagaren bestämd tid muntligen eller skriftligen hos rätten uppgiva de bevis han vill åberopa vid huvudförhandlingen och vad han vill styrka med varje särskilt bevis. Detta gäller dock ej, om åklagaren på grund av den tilltalades erkännande eller annan omständighet finner uppenbart, att bevis ej kommer att av den tilltalade uppgivas. Om det är lämpligt, må åklagaren i stämningen kalla den tilltalade till huvudförhandling.

Då mål av åklagare utsättes till huvudförhandling, åligge honom att iakttaga de föreskrifter om tiden för huvudförhandling, som meddelats av rätten; åklagaren äge ombesörja kallelser och förelägganden, som avses i 15 §.

Stämningen skall med därvid fogade handlingar *delgivas* den tilltalade. Sedan stämningen delgivits, skall den med bevis därom omedelbart tillställas rätten.

Stämningen skall med därvid fogade handlingar *delges* den tilltalade. *Uppgift om målsägandes eller vittens ålder, yrke och bostadsadress, som saknar betydelse för åtalet, skall inte framgå av de handlingar som delges.* Sedan stämningen delgivits, skall den med bevis därom omedelbart tillställas rätten.

48 kap.

2 §

Föreläggande enligt detta kapitel innebär att den misstänkte till godkännande omedelbart eller inom viss tid förelägges ett bötesstraff, fastställt vid strafföreläggande efter vad åklagaren anser brottet förskylla och vid föreläggande av ordningsbot efter vad som bestämts enligt 14 §.

Är brott förenat med egendomsförverkande *eller* annan sådan särskild rättsverkan, skall också

Är brott förenat med egendomsförverkande, annan sådan särskild rättsverkan *eller särskild*

³Senaste lydelse 1976:1137.

denna föreläggas den misstänkte till godkännande.

rättsverkan i form av avgift enligt lagen (1994:000) om brottsofferfond, skall också denna föreläggas den misstänkte till godkännande.

11 §⁴

Avser strafföreläggande *ej* annat än böter och betalas *böterna* till myndighet, som regeringen bestämmer, utan att skriftligt godkännande skett, anses betalningen som godkännande, om det *icke* framgår att den misstänkte *ej* har avsett att godkänna föreläggandet.

Avser *ett* strafföreläggande *inte* annat än böter *eller böter och avgift enligt lagen (1994:000) om brottsofferfond* och betalas *hela beloppet* till myndighet, som regeringen bestämmer, utan att skriftligt godkännande skett, anses betalningen som godkännande, om det *inte* framgår att den misstänkte *inte* har avsett att godkänna föreläggandet.

51 kap.

8 §⁵

För målets beredande skall vadeinlagen med därvid fogade handlingar delges vadesvaranden, som skall föreläggas att avge skriftligt genmäle.

För målets beredande skall vadeinlagen med därvid fogade handlingar delges vadesvaranden, som skall föreläggas att avge skriftligt genmäle. *Uppgift om målsägandes eller vittens ålder, yrke och bostadsadress, som saknar betydelse för åtalet, skall inte framgå av de handlingar som delges den tilltalade i mål om allmänt åtal.*

Om det är uppenbart att vadetalan är ogrundad, får hovrätten dock genast meddela dom i målet utan att någon åtgärd enligt första stycket vidtas.

Om tingsrätten har avslagit ett yrkande om åtgärd, som avses i 26-28 kap., eller förordnat om att en sådan åtgärd skall hävas, får hovrätten omedelbart bevilja åtgärden att gälla till dess något annat be-

⁴Senaste lydelse 1974:573.

⁵Senaste lydelse 1992:374.

stäms. Om tingsrätten har beviljat åtgärd som nu sagts, får hovrätten omedelbart förordna att vidare åtgärd för verkställighet av beslutet inte får äga rum. I frågor om häktning, reseförbud eller omhändertagande enligt 28 kap. brottsbalken får hovrätten göra ändring i tingsrättens beslut även om motparten inte hörts.

Om hovrätten beslutat häkta någon som inte är närvarande vid rätten, skall 24 kap. 17 § tredje och fjärde styckena tillämpas.

10 §⁶

Genmålet skall med därvid fogade handlingar *delgivas* vadekäranden.

Genmålet skall med därvid fogade handlingar *delges* vadekäranden. *Uppgift om målsägandes eller vittnens ålder, yrke och bostadsadress, som saknar betydelse för åtalet, skall inte framgå av de handlingar som delges den tilltalade i mål om allmänt åtal.*

Finnes för målets beredande ytterligare skriftväxling erforderlig, äge hovrätten förordna därom. Hovrätten äge tillika meddela närmare bestämmelser om skriftväxlingen och därvid även föreskriva, i vilket avseende part skall yttra sig. Part må föreläggas att inkomma med mer än en skrift, endast om särskilda skäl äro därtill.

Under förberedelsen får sammanträde hållas, om det behövs för en ändamålsenlig handläggning av målet.

Vad som sagts om sammanträde per telefon i 45 kap. 13 § och 47 kap. 10 § skall gälla även vid sammanträde enligt denna paragraf.

55 kap.

8 §⁷

För målets beredande skall revisionsinlagan med därvid fogade handlingar *delgivas* revisionsvaranden och föreläggande meddelas honom att inkomma med skriftligt genmål.

För målets beredande skall revisionsinlagan med därvid fogade handlingar *delges* revisionsvaranden och föreläggande meddelas honom att inkomma med skriftligt genmål. *Uppgift om målsägandes eller vittnens ålder, yrke och bostadsadress,*

⁶Senaste lydelse 1989:656.

⁷Senaste lydelse 1981:828.

som saknar betydelse för åtalet, skall inte framgå av de handlingar som delges den tilltalade i mål om allmänt åtal.

Har hovrätten i tvistemål avslagit yrkande om kvarstad eller annan åtgärd enligt 15 kap. eller förordnat om hävande av sådan åtgärd eller i brottmål avslagit yrkande om åtgärd, som avses i 26-28 kap., eller förordnat om hävande av åtgärd, som där sägs, äge Högsta domstolen omedelbart bevilja åtgärden att gälla, till dess annorlunda förordnas. Har hovrätten beviljat åtgärd, som nu sagts, eller förordnat, att dom må verkställas utan hinder av att den icke äger laga kraft, eller fastställt underrätts beslut därom, äge Högsta domstolen ock omedelbart förordna, att vidare åtgärd för verkställighet ej må äga rum. Är fråga om häktnings eller reseförbud, må Högsta domstolen utan motpartens hörande göra ändring i hovrättens beslut.

10 §

Genmålet skall med därvid fogade handlingar *delgivas* revisionskäranden.

Genmålet skall med därvid fogade handlingar *delges* revisionskäranden. *Uppgift om målsägandes eller vittnens ålder, yrke och bostadsadress, som saknar betydelse för åtalet, skall inte framgå av de handlingar som delges den tilltalade i mål om allmänt åtal.*

Finnes för målets beredande ytterligare skriftväxling erforderlig, äge Högsta domstolen förordna därom. Högsta domstolen äge tillika meddela närmare bestämmelser om skriftväxlingen och därvid även föreskriva, i vilket avseende part skall yttra sig. Part må föreläggas att inkomma med mer än en skrift, endast om särskilda skäl äro därtill.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1994.

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 2 § utsökningsbalken skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.
2 §¹

Sökanden skall ange den åtgärd som han yrkar.

Vid ansökan skall inges den exekutionstitel på grund varav verkställighet söks. Grundas anspråket på löpande skuldebrev eller annan handling, vars företeende utgör villkor för rätt att kräva betalning eller påkalla fullgörande av annan förpliktelse, skall den handlingen inges.

Exekutionstiteln skall inges i huvudskrift eller, om kronofogdemyndigheten anser det tillräckligt, i bestyrkt avskrift. Handling som avses i andra stycket andra meningen skall inges i huvudskrift. Annan handling bör inges i huvudskrift eller bestyrkt avskrift.

Görs ansökan på medium för automatisk databehandling behöver exekutionstiteln inte inges, om den är ett utslag i mål om betalningsföreläggande, som har meddelats tidigast tre år innan verkställighet söks.

Om exekutionstiteln är en dom som har översänts från en domstol till kronofogdemyndigheten på grund av föreskrift i lag eller annan författning, behöver sökanden inte ge in den.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1994.

¹Senaste lydelse 1991:848. (Jfr 1991:878.)

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt m.m. Prop. 1993/94:143

Härigenom föreskrivs att 35 § lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

35 §

Om en intagen avtjänar straff för ett brott som har riktat sig mot någons liv, hälsa, frihet eller frid, skall målsäganden tillfrågas om han eller hon vill bli underrättad om i vilken kriminalvårdsanstalt den intagne befinner sig, den intagnes förflyttning till öppen anstalt, permissioner och vistelser utanför anstalten enligt 32 - 34 §§, frigivning, rymning och uteblivande efter permission.

Har målsäganden begärt underrättelse, skall den lämnas beträffande frigivning lämplig tid före frigivningen och i andra fall så tidigt som möjligt.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1994.

¹Lagen omtryckt 1990:1011.

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:891) om Prop. 1993/94:143
indrivning av statliga fordringar m.m.

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Under indrivningen får införsel enligt 15 kap. utsökningsbalken ske för fordringar som påförts enligt bestämmelserna i

1. uppbördslagen (1953:272), om inte annat föreskrivs i den lagen,

2. lagen (1958:295) om sjömansskatt, om inte annat föreskrivs i den lagen,

3. lagen (1968:430) om mervärdeskatt,

4. lagen (1972:435) om överlastavgift,

5. lagen (1976:206) om felparkeringsavgift,

6. lagen (1976:339) om saluvagnsskatt,

7. lagen (1984:151) om punktskatter och prisregleringsavgifter,

8. lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare, om inte annat föreskrivs i den lagen,

9. fordonsskattelagen (1988:327),

10. lagen (1989:471) om investeringsskatt för vissa byggnadsarbeten,

11. lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta, *eller*

12. lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl.

11. lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta,

12. lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands artiser m.fl., *eller*

13. lagen (1994:000) om brottsofferfond.

Att införsel får ske för böter och viten är föreskrivet i 15 kap. 1 § 2 utsökningsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1994.

2.6 Förslag till lag om ändring i brottsskadelagen Prop. 1993/94:143
(1978:413)

Härigenom föreskrivs att 12 och 13 §§ brottsskadelagen (1978:413) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §

Ärende om brottsskadeersättning prövas av *brottsskadenämnden*. Regeringen kan dock föreskriva att annan myndighet skall pröva ärende om ersättning för skada vållad av någon som avses i 3 § 1 eller 2, om ansökan gäller ersättning med högst 500 kronor. *Mot beslut av sådan myndighet förs talan hos brottsskadenämnden genom besvär.*

Mot brottsskadenämndens beslut får talan inte föras.

Ärende om brottsskadeersättning prövas av *Brottsoffermyndigheten*. Regeringen kan dock föreskriva att annan myndighet skall pröva ärende om ersättning för skada vållad av någon som avses i 3 § 1 eller 2, om ansökan gäller ersättning med högst 500 kronor. *Ett beslut av en sådan myndighet överklagas hos Brottsoffermyndigheten.*

Brottsoffermyndighetens beslut får inte överklagas.

13 §¹

Brottskadenämnden består av en ordförande, två vice ordförande och tre andra ledamöter. Ordföranden och vice ordförandena skall vara lagfarna och erfarna i domarvärv.

Brottskadenämnden är beslutför med fyra ledamöter.

I den utsträckning som regeringen föreskriver får ordföranden, vice ordförandena eller tjänsteman vid brottsskadenämnden på nämndens vägnar

Hos Brottsoffermyndigheten finns en nämnd som avgör ärenden om brottsskadeersättning som är av principiell betydelse eller annars av större vikt. Nämnden utses av regeringen.

¹ Senaste lydelse 1979:1103.

*avgöra ärende om brottsskade-
ersättning som ej är av prin-
cipiell betydelse eller annars av
större vikt.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1994.

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 30 § sekretesslagen (1980:100)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Sekretess gäller hos *brottskadenämnden* i ärende om brottsskadeersättning för uppgift om någons hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det kan antas att den som uppgiften rör eller någon honom närstående lider betydande men om uppgiften röjs. Sekretessen gäller dock inte beslut i ärendet.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

Föreslagen lydelse

7 kap.
30 §

Sekretess gäller hos *Brottsoffermyndigheten* i ärende om brottsskadeersättning för uppgift om någons hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det kan antas att den som uppgiften rör eller någon honom närstående lider betydande men om uppgiften röjs. Sekretessen gäller dock inte beslut i ärendet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1994.

¹ Lagen omtryckt 1992:1474.

På senare år har en lång rad åtgärder vidtagits för att stärka brotts-
offrens ställning. I promemorian Brottsoffren i blickpunkten - åtgär-
der för att stärka brottsoffrens ställning (Ds 1993:29, brottsoffer-
promemorian) som upprättades inom Justitiedepartementet under vå-
ren 1993 lämnas en utförlig redovisning för detta. Bland de åtgärder
som vidtagits på lagstiftningsområdet kan särskilt nämnas lagen
(1988:609) om målsägandebiträde och lagen (1988:688) om besöks-
förbud. Regeringen har nyligen förelagt riksdagen en proposition om
utvidgad rätt till målsägandebiträde och förbättrat rättsligt bistånd till
brottsoffer utomlands (prop. 1993/94:26). I brottsofferpromemorian
läggs fram ett flertal förslag som syftar till att ytterligare förbättra
brottsoffrens ställning. Ett förslag gäller inrättandet av en brotts-
offerfond. Detta förslag har vidareutvecklats i en annan inom departe-
mentet upprättad promemoria med beteckningen Brottsofferfond. I *bi-
laga 1* finns en sammanfattning av förslagen i brottsofferpromemorian
och i *bilaga 2* finns en sammanfattning av förslagen i promemorian
Brottsofferfond. Promemoriornas författningsförslag finns i *bilaga 3
respektive 4*. Båda promemoriorna har remissbehandlats. En förteck-
ning över remissinstanserna finns i *bilaga 5*. Sammanställningar av
remissyttrandena finns tillgängliga i Justitiedepartementet (dnr 93-
1800). En särskild utredare har efter uppdrag från regeringen lämnat
förslag till inrättande av en ny Brottsoffermyndighet, som bl.a. skall
besluta i frågor om utbetalning av medel från brottsofferfonden och
i ärenden om brottskadeersättning som i dag handläggs av
Brottskadenämnden. En sammanfattning av förslaget finns i *bilaga
6*.

Regeringen tar nu upp de förslag i brottsofferpromemorian som
kräver lagändring liksom förslagen om att inrätta en brottsofferfond
och att bilda en Brottsoffermyndighet. Vissa förordningsändringar
berörs också i anslutning till de olika förslagen. Dessa redovisas för
fullständighetens skull och regeringen kommer senare att ta upp dem
för beslut. Regeringen avser att bereda brottsofferpromemoriens
övriga förslag till förordningsändringar vidare med sikte på att de
skall kunna träda i kraft samtidigt med de föreslagna lagändringarna.
Dessa ändringar berör bl.a. förundersökningskungörelsen (1947:948),
utsökningsförordningen (1981:981), polisförordningen (1983:730),
förordningen (1987:1099) om skyldighet för domstol att underrätta
parterna om utgången i mål och ärenden, m.m. och förordningen
(1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m. Dessa
förslag till ändringar syftar bl.a. till att informationen till

Lagrådet

Regeringen beslutade den 16 december 1993 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 7*. Lagrådets granskning har inte omfattat förslagen 2.6 och 2.7. På grund av de förslagens beskaffenhet - ändring av myndighets namn och sammansättning - skulle Lagrådets granskning sakna betydelse.

Lagrådets yttrande finns i *bilaga 8*.

Lagrådet har anfört vissa lagtekniska synpunkter.

Regeringen har i propositionen följt Lagrådets förslag. Dessutom har vissa redaktionella ändringar gjorts i lagtexten. Vi återkommer till Lagrådets synpunkter i författningskommentaren.

4 Brottsofferfond

4.1 Inrättande av en brottsofferfond

Regeringens förslag: En brottsofferfond inrättas i syfte att stärka brottsoffrens ställning. Fondens medel skall användas för

- bidrag till ideella organisationer som verkar på brottsofferområdet
- bidrag till privat eller offentlig verksamhet som gäller brottsoffer
- forskning, utbildning och information om brottsofferfrågor
- finansiering av reformer på brottsofferområdet.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta tillstyrker förslaget. Några efterlyser en tydligare författningsreglering av fondens ändamål och medelsanvändning.

Skälen för regeringens förslag: Frågan om att inrätta en svensk brottsofferfond har diskuterats i olika sammanhang och har t.ex. behandlats i riksdagen (se bl.a. bet. 1991/92:JuU18 och bet. 1992/93:JuU27). Enligt regeringens mening skulle inrättandet av en brottsofferfond på ett mycket påtagligt sätt lyfta fram brottsoffren och tydligt markera att statsmakterna står på brottsoffrens sida. Genom att inrätta en brottsofferfond skapas också på ett helt annat sätt än vad som är möjligt i dag utrymme för att ge ekonomiskt stöd till olika former av brottsofferinriktad verksamhet som bedrivs runt om i lan-

det. Inte minst är det angeläget att förbättra förutsättningarna för ekonomiska bidrag till olika ideella organisationer, t.ex. brottsofferjourer och kvinnojourer, som utför ett värdefullt socialt och stödjande arbete på brottsofferområdet. En brottsofferfond skulle också ge utrymme för bidrag till annan angelägen privat och offentlig verksamhet som gäller brottsoffer. Det kan t.ex. gälla att inrätta våldtäktskliniker och att anordna olika former av kristerapiverksamhet. I det rådande statsfinansiella läget finns det inte utrymme för att ge sådan verksamhet det önskvärda stödet av allmänna medel. Också forskningen, utbildningen och informationen om brottsofferfrågor bör ges ett förbättrat stöd.

Regeringen ställer sig därför bakom promemorians förslag om att inrätta en brottsofferfond och delar den uppfattning om fondens ändamål som kommit till uttryck i promemorian och som vunnit stöd under remissbehandlingen. Brottsofferfondens medel skall således inte användas för att ersätta det nuvarande systemet med statliga brottsskadeersättningar. Avsikten är inte heller att fondens medel skall tas i anspråk för att komplettera skadestandsreglerna eller på annat sätt ge ekonomisk ersättning till brottsoffer i enskilda fall. Fondens medel skall i stället användas för att stödja olika verksamheter och projekt som gagnar brottsoffer i allmänhet.

Vi återkommer i det följande (avsnitt 4.4) till frågan om hur detaljerat fondens ändamål och medelsanvändning skall regleras i författning.

Utöver de mer generella syften som fondens medel kan användas för kan medel dock - i en framtid - indirekt komma enskilda brottsoffer till del. En brottsofferfond kan nämligen också fylla funktionen att skapa utrymme för reformer på området och finansiera t.ex. lagändringar som förbättrar möjligheterna att få brottsskadeersättning. Regeringens avsikt är dock inte heller här att ersätta det nuvarande systemet, där brottsskadeersättningen betalas av statsmedel. Tanken är i stället att medel ur fonden skall kunna användas för att t.ex. finansiera ändringar i brottsskadelagen (1978:413) som annars inte hade varit möjliga att genomföra. Regeringen vill dock inte utesluta - beroende på hur stor fonden blir - att det senare kan finnas skäl att överväga en ändring som innebär att viss del av fondens medel tas i anspråk för att minska statens utgifter för brottsskadeersättningar.

Regeringens förslag: Den som döms för ett eller flera brott skall betala en avgift till brottsofferfonden, om fängelse ingår i straffskalan för något av brotten. Beslut om att ta ut avgiften skall meddelas av domstolen i en brottmålsdom eller av åklagaren i ett strafföreläggande. Avgiften skall vara 300 kr. Fondavgift skall inte tas ut om påföljdseftergift meddelas.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. Några förordar andra avgränsningar av den grupp som skall betala avgift. Några förordar att fonden skall finansieras via statsbudgeten.

Skälen för regeringens förslag: Det finns flera frågor att ta ställning till när det gäller formerna för hur brottsofferfonden fortlöpande skall finansieras. Skall fonden finansieras genom särskilda avgifter från dem som begår brott? Skall i så fall alla som döms, eller bara de som döms för vissa typer av brott eller till vissa påföljder, betala avgift eller bör man avgränsa avgiftsskyldigheten på annat sätt? Hur stor skall avgiften vara? Vem skall besluta om avgiften?

I promemorian diskuteras som en i och för sig lättadministrerad ordning att finansiera fonden genom bötesmedel. Slutsatsen är dock att denna lösning inte bör väljas. Regeringen - och de allra flesta remissinstanserna - har samma uppfattning. Genom en budgetfinansiering av fonden skulle man helt förlora den pedagogiska poäng som ligger i att en gärningsman får betala en särskild avgift som direkt avsätts för brottsofferfrämjande åtgärder. Om man valde en finansiering genom bötesmedel, skulle denna rimligen också följas upp med en höjning av bötesnivån. Men vare sig en sådan höjning skulle göras eller ej, skulle de som begår de allvarligaste brotten och döms till annat än böter inte komma att delta i finansieringen av fonden.

Fonden bör enligt regeringens uppfattning finansieras genom avgifter som tas ut av personer som döms för brott. Därvid måste det ställas vissa krav på det system som väljs. Avgränsningen av vilka som skall betala skall vara acceptabel från rättvisesynpunkt och den skall vara enkel att tillämpa. Avgränsningen skall vara sådan att den enskilde kan förutse om avgift skall betalas eller inte. Avgiften skall sättas lågt för att underlätta frivillig betalning och för att inte inkräkta på betalning av eventuella skadestånd och böter.

I promemorian granskas ett flertal tänkbara sätt att bestämma den personkrets som skall åläggas att betala avgift till brottsofferfonden. Alla modellerna utom en förkastas, därför att de i olika avseenden inte tillräckligt väl uppfyller de grundläggande krav som enligt vad som nyss har sagts måste ställas på systemet i fråga. Sålunda avvisas möjligheten att knyta avgiften till vilken påföljd som döms ut i det enskilda fallet. Inte heller föreslås ett system med en avgift per dom, strafföreläggande eller ordningsföreläggande. Vidare avvisas tanken på en avgift per brott eller en avgift för varje begånget brott där fängelse ingår i straffskalan. Slutligen förkastas möjligheten att knyta fondavgiften till brott där det finns en målsägande eller till vissa brott där fängelse ingår i straffskalan och där det typiskt sett finns en målsägande. Den lösning som promemorian anvisar är i stället att fondavgiften knyts till alla brott som har fängelse i straffskalan ("fängelsebrott") men att bara en avgift tas ut för varje dom eller strafföreläggande som omfattar något eller några sådana brott. Om påföljds- eftergift meddelas skall fondavgift inte tas ut.

Remissinstanserna är inte eniga, men det finns en majoritet för promemorians förslag. Avvikande meningar förs fram av Riksåklagaren, Hovrätten för Nedre Norrland och juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet. Riksåklagaren anser att man bör knyta fondavgiften till vissa brott där det typiskt sett finns ett brottsoffer. Hovrätten förordar att alla som lagförs för något brott får betala en fondavgift. Juridiska fakultetsstyrelsen föreslår att gränsen dras vid penningböter, så att de som döms för brott där åtminstone dagsböter ingår i straffskalan får betala fondavgift. Dessa tre remissinstanser har alltså olika förslag till avgiftssystem. Sveriges domareförbund för sin del har inte funnit någon avgiftsmodell acceptabel.

En naturlig utgångspunkt skulle kunna vara att de som begår brott där det - åtminstone typiskt sett - finns en målsägande bör drabbas av avgiften. En begränsning till enskilda fall där det faktiskt finns en målsägande är enligt regeringens mening olämplig, eftersom ett sådant kriterium inte är entydigt och det kan vara svårt att fastställa om det faktiskt finns någon målsägande. Enligt regeringens mening finns det inte heller något godtagbart sätt att välja ut brottskategorier där det kan sägas typiskt sett förekomma målsägande. Det är inte heller särskilt angeläget att försöka att strikt avgränsa avgiftsskyldigheten på det sättet. Såsom anförs i promemorian kan det - med hänsyn till fondens ändamål och till att den i första hand skall användas för mer allmänt brottsofferinriktad verksamhet - mycket väl vara så att avgränsningen bör göras på annat sätt och att vissa brott som typiskt

sett inte kan sägas ha en målsägande faller innanför, och tvärtom. Begreppet brottsoffer är nämligen inte synonymt med begreppet målsägande. I någon mening kan det också sägas finnas brottsoffer vid alla sorters brott.

Förslaget att brott med minst dagsböter i straffskalan skall föranleda fondavgift har inte uttryckligen diskuterats i promemorian. Juridiska fakultetsstyrelsen för fram förslaget med motiveringen dels att fler brott bör omfattas för att fonden skall få tillräcklig storlek, dels att den stora gruppen av trafikbrott bör medverka i uppbyggandet av fonden. Styrelsen anför vårdslöshet i trafik som ett exempel på brott där brottsofferperspektivet är speciellt centralt och som bör omfattas av fondavgift. Enligt regeringens mening skulle det föra för långt att ta ut brottsofferfondsavgift vid alla brott oberoende av deras svårhetsgrad. Någon form av avgränsning av brottstypen måste därför göras. Regeringen vill inte utesluta att det i en framtid, bl.a. av de skäl som fakultetsstyrelsen anfört, kan visa sig lämpligt att ta ut brottsofferfondsavgift även vid brott med enbart böter i straffskalan. För närvarande förefaller emellertid en lämplig gräns vara att utesluta sådana brott, eftersom man därigenom utesluter ett stort antal mindre allvarliga brott.

Av de olika lösningar som sålunda diskuterats anser regeringen att det remitterade förslaget bör väljas, alltså att endast brott som har fängelse i straffskalan skall föranleda fondavgift och att endast en avgift skall tas ut för varje dom eller strafföreläggande som omfattar något eller några sådana brott.

Hur stor skall fondavgiften vara?

När fondavgiftens storlek skall bestämmas måste ett antal faktorer beaktas. Utgångspunkten bör naturligtvis vara att se till att fonden blir så stor att den kan fylla den avsedda uppgiften att stärka brotts-offrens ställning. Detta talar för att fondavgiften bör sättas relativt högt. Samtidigt måste, som tidigare nämnts, tillses att avgiften inte blir så hög att den inkräktar på betalningen av eventuella skadestånd och böter. En låg avgift kan också stimulera till frivillig betalning. Med en låg avgift kan man också undvara regler om jämkning. En avgift på några hundra kronor förefaller då rimlig.

Under åren 1990 - 1992 lagfördes i genomsnitt 81 000 personer per år för fängelsebrott. Detta innebär att det med den förordade lösningen - under förutsättning att fondavgiften betalas in i samtliga fall - kan beräknas flyta in i runda tal 8, 16, 24 respektive 41 miljoner kr till fonden om avgiften sätts till 100, 200, 300 respektive 500 kr.

En avgörande fråga är givetvis i vilken omfattning utdömda avgifter kommer att betalas in till fonden. Straffsystemkommittén (Ju 1992:07) skall enligt sina direktiv (dir. 1992:47) bl.a. undersöka i vilken utsträckning böter flyter in till staten. Enligt uppgift pekar de undersökningar kommittén hittills har gjort på en total betalningsfrekvens för böter överstigande 95 procent. Tidigare gjorda undersökningar (SOU 1975:75 och BRÅ Apropå 1985 nr 5 s. 27) har också visat en mycket hög betalningsfrekvens. Betalningsfrekvensen för domstolsböter kan emellertid inte särskiljas i statistiken. Det finns alltså inte något belägg för att betalningsfrekvensen är lika hög beträffande böter som avser allvarligare brott än de som kan bestraffas genom ordningsbot och strafföreläggande. Enligt de uppgifter Straffsystemkommittén hittills har tagit fram avser drygt 20 procent av de belopp som betalas in till Rikspolisstyrelsen domstolsböter. Av de belopp som debiteras hos Riksskatteverket, alltså böter som inte betalas frivilligt utan lämnas till indrivning, avser emellertid nästan 45 procent domstolsböter, vilket tyder på en lägre betalningsfrekvens när det gäller allvarligare brott.

Eftersom brottsofferfondsavgiften kommer att knytas till allvarigare brott finns det anledning att vara försiktig när det gäller antaganden om hur stora belopp som kommer att flyta in. Enligt vad som anförs i promemorian är det, om avgiften bestäms till ett relativt lågt belopp, emellertid inte orimligt att anta att den i åtminstone 50 procent av fallen kommer att betalas frivilligt och att den kommer att kunna drivas in i ytterligare åtminstone 30 procent av fallen. I flera remissvar understryks att man bör vara försiktig vid uppskattningen av betalningsfrekvensen. Riksskatteverket anser det mera troligt att fondavgiften kommer att kunna drivas in endast i ytterligare 25 procent av fallen. Frågan är som sagt svårbedömd. Regeringen har dock inte anledning att tro att resultatet kommer att avvika markant från vad som antagits i promemorian.

I enlighet med de tidigare gjorda beräkningarna skulle det därmed kunna antas att det kan komma att flyta in i runda tal 6, 13, 19 respektive 33 miljoner kr per år till fonden om avgiften bestäms till 100, 200, 300 respektive 500 kr.

Såsom föreslagits i promemorian och såsom allmänt godtagits under remissbehandlingen bör avgiften mot denna bakgrund bestämmas till 300 kr. Det innebär att man kan räkna med att det flyter in cirka 19 miljoner kr årligen till fonden i form av avgifter.

Det kan finnas skäl att utöver fondavgifterna även tillföra fonden medel från annat håll. Detta gäller både i inledningsskedet då fonden byggs upp och senare. Detta bör ske genom medel som kan finnas disponibla inom Justitiedepartementets ansvarsområde. Så t.ex. bör en

Vem skall fatta beslut om fondavgift?

En särskild fråga är i vilken ordning beslut om fondavgift skall fattas. I promemorian har föreslagits att domstolen i brottmålsdomen och åklagaren i strafföreläggandet skall besluta om avgiften. De flesta remissinstanserna har samma uppfattning. Dock anför Riksåklagaren att det är tveksamt om böter och fondavgift rent tekniskt kan kombineras i ett strafföreläggande. Eskilstuna tingsrätt föreslår att fondavgiften i stället debiteras centralt hos Rikspolisstyrelsen.

Enligt vad regeringen inhämtat finns inga datatekniska hinder mot att genomföra promemorians förslag. Att lägga besluten om fondavgift på Rikspolisstyrelsen vore av flera skäl mindre lämpligt. Då skulle man förlora möjligheten till gemensam uppbörd av fondavgifter och böter. Dessutom skulle det kunna innebära problem, särskilt i överklagade mål, för Rikspolisstyrelsen att överblicka om fondavgift skall tas ut eller inte i ett enskilt fall. Kanske allvarligast är dock att man skulle förlora något av den viktiga kopplingen mellan lagföringen för brottet och fondavgiften, om fondavgiften ålades i administrativ ordning efter domen eller strafföreläggandet.

För att en ändamålsenlig hantering skall åstadkommas bör det i stället vara en uppgift för domstolen att utan särskilt yrkande besluta om avgift till brottsofferfonden i samband med domen i det aktuella brottmålet. Domstolens beslut kommer därmed att meddelas och överklagas i samma ordning som brottmålsdomen.

Om lagföring sker genom strafföreläggande, bör det på motsvarande sätt vara åklagarens uppgift att besluta om avgiften vid utfärdande av föreläggandet. Åklagarens beslut kommer då att föreläggas den enskilde till godkännande på samma sätt som när ett beslut om förverkande tas upp i ett strafföreläggande. Som kommer att beröras närmare i det följande blir fondavgift att hänföra till begreppet särskild rättsverkan av brott. Enligt 48 kap. 2 § andra stycket rättegångsbalken (RB) skall, om brott är förenat med egendoms förverkande eller annan sådan särskild rättsverkan, också denna föreläggas den misstänkte till godkännande. Enligt motiven till bestämmelsen (prop. 1964:10 s. 152) innebär uttrycket "sådan särskild rättsverkan" att det inte är fråga om samma vidsträckta krets av särskilda rättsverkningar som avses i 36 kap. - numera - 11 § brottsbalken (BrB), utan endast om förverkandeliknande följer av att någon fällt till ansvar. Såsom konstateras i promemorian krävs det därför ändringar

i 48 kap. RB för att åklagaren skall kunna förelägga fondavgift till godkännande. Prop. 1993/94:143

I ytterligare ett avseende har det i promemorian föreslagits en särskild reglering vad gäller strafföreläggande. Enligt 48 kap. 11 § RB anses ett strafföreläggande som godkänt, trots att skriftligt godkännande inte har skett, under förutsättning att strafföreläggandet inte avser annat än böter, att böterna betalas till den myndighet som regeringen bestämmer samt att det inte framgår att den misstänkte inte haft för avsikt att godkänna föreläggandet. Enligt den ordning som nu föreslås kommer den som föreläggs straff för fängelsebrott förutom böter att föreläggas fondavgift. Om den misstänkte då frivilligt betalar både böterna och fondavgiften, bör betalningen enligt förslaget i promemorian anses som godkännande av föreläggandet om det inte framgår att den misstänkte inte haft för avsikt att godkänna föreläggandet.

Riksåklagaren har mot förslaget invänt att utrymmet för godkännande genom betalning därigenom skulle utvidgas på ett inkonsekvent sätt, eftersom annan särskild rättsverkan som avser betalningsskyldighet inte kan godkännas genom betalning. Enligt Riksåklagaren krävs det överväganden från ett bredare perspektiv om man skall utvidga utrymmet för godkännande genom betalning.

Särskild rättsverkan som avser betalningsskyldighet torde hittills inte ha varit vanligt förekommande i samband med strafföreläggande. Införandet av brottsofferfondsavgift skapar däremot genom den stora mängden avgifter ett helt annat behov av godkännande genom betalning. Regeringen anser därför att promemorians förslag bör genomföras. Någon ytterligare utvidgning av möjligheterna till godkännande genom betalning, alltså till andra slag av särskild rättsverkan än fondavgift, bör dock inte genomföras i detta sammanhang.

4.3 Uppbörd och indrivning

Regeringens förslag: Bestämmelserna i bötesverkställighetslagen (1979:189) och avräkningslagen (1985:146) blir tillämpliga vid uppbörd och indrivning av avgift till brottsofferfonden. Fondavgift skall i likhet med böter få drivas in genom införsel och pre-skriberas efter fem år.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta har lämnat förslagen utan erinran. Riksåklagaren och Rikspolisstyrelsen har framfört vissa synpunkter

på uppbördsförfarandet.

Skälen för regeringens förslag: I promemorian görs en genomgång av vissa författningar som har betydelse för brottsofferfondsavgifterna i uppbörds- och indrivningshänseende. Regeringen gör i det följande en liknande genomgång. På några punkter konstateras behov av ändringar.

Bötesverkställighetslagen

Av 1 § andra stycket bötesverkställighetslagen (1979:189) framgår att bestämmelserna i lagens 1 - 13 §§ gäller sådan särskild rättsverkan av brott som innefattar betalningsskyldighet. Såsom framhålls i promemorian blir brottsofferfondsavgiften att hänföra till begreppet särskild rättsverkan av brott. Bestämmelserna i bötesverkställighetslagen blir alltså tillämpliga vid uppbörd och indrivning av fondavgiften. Detta innebär bland annat följande.

Verkställighet sker genom uppbörd eller indrivning. Regeringen bestämmer i vilken utsträckning uppbörd skall ske. Uppbörd sker så snart en dom eller ett strafföreläggande har meddelats. Indrivning får inte ske förrän domen har vunnit laga kraft eller föreläggandet har godkänts. Uppbörd sker genom frivillig betalning till den myndighet som regeringen bestämmer. Inlutet belopp avräknas på de böter som får antas vara avsedda med betalningen. Uppkommer överskott vid uppbörd, får det avräknas på andra böter som den bötfällda är skyldig att betala. Om sådan avräkning inte sker, skall överskottet återbetalas. Om uppbörd inte skall ske eller om uppbörden inte har lett till full betalning, skall indrivning begäras. Regeringen får föreskriva att indrivning inte behöver begäras för ett ringa belopp. Bestämmelser om indrivning finns bl.a. i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. (indrivningslagen), som trädde i kraft den 1 januari 1994.

De nu redovisade bestämmelserna bör såsom konstateras i promemorian oförändrade kunna tillämpas vid uppbörd och indrivning av fondavgifter.

Indrivningslagen

Indrivningslagen gäller vid handläggning hos kronofogdemyndigheterna av allmänna mål om verkställighet enligt utsökningsbalken (UB). Såsom konstateras i promemorian kommer mål om uttagande av fondavgift att handläggas som allmänt mål. I indrivningslagen är 2 § om införsel i lön och 3 § om tillämpningen av bestämmelserna om konkurs m.m. av särskilt intresse.

Av 2 § indrivningslagen och 15 kap. 1 § UB framgår de fordringslag för vilka införsel får ske. Det gäller flertalet skatter och avgifter samt böter och viten. För en fordran på brottsofferfondsavgift skulle enligt gällande rätt införsel inte få ske.

Det är angeläget att införsel får ske för fondavgift på samma sätt som för böter. Fordringarna får då samma företrädesrätt och kronofogdemyndigheten kan handlägga indrivningen av dem på samma sätt. I 2 § indrivningslagen bör därför anges att införsel får ske för fordran på fondavgift.

Vid konkurrens mellan utmätning av lön och införsel har införsel företräde (15 kap. 17 § UB). Det kommer, såsom några remissinstanser särskilt har påpekat, att innebära att såväl böter som fondavgift i en sådan situation tas ut före skadestånd. Med hänsyn till att fondavgiften är relativt liten är detta enligt regeringens mening en mindre olägenhet som får accepteras med tanke på fördelarna att ha samma regler för indrivning av fondavgifter och böter.

I 15 § indrivningslagen föreskrivs att kronofogdemyndigheten får ansöka om att en gäldenär skall försättas i konkurs. Myndigheten får också ansöka om likvidation. Det finns i 16 - 17 §§ vissa ytterligare föreskrifter angående likvidation och konkurs. Enligt 18 § får kronofogdemyndigheten under vissa förutsättningar avbryta indrivningen.

Enligt 3 § indrivningslagen skall bestämmelserna i lagens 15 - 18 §§, om inte regeringen föreskriver något annat, tillämpas endast i fråga om en fordran som tillkommer staten och inte grundas på studiestödslagen (1973:349). Regeringen återkommer till denna fråga.

Bötesverkställighetsförordningen

Enligt vad som anförs i promemorian kommer vissa bestämmelser i bötesverkställighetsförordningen (1979:197) att gälla för fondavgifterna, eftersom dessa bestämmelser gäller även sådan särskild rättsverkan av brott som innefattar betalningsskyldighet. Verkställighet på grund av strafföreläggande eller på grund av dom eller slutligt beslut som meddelas av tingsrätt eller hovrätt skall, med vissa begränsningar, i första hand ske genom uppbörd. Rikspolisstyrelsen är central uppbördsmyndighet.

Uppbörd av belopp som avser särskild rättsverkan av brott får ske endast om betalningsskyldigheten har ålagts tillsammans med böter. Här föreslås i promemorian den ändringen att uppbörd av fondavgift alltid skall få ske, oavsett om betalningsskyldigheten har ålagts tillsammans med böter eller tillsammans med någon annan påföljd. Förordningens bestämmelser i övrigt, anförs det, bör kunna tillämpas även vid uppbörd och indrivning av avgifter till brottsofferfonden.

Detta innebär bl.a. att Rikspolisstyrelsen är uppbördsmyndighet och att domstolarna och åklagarmyndigheterna medverkar vid uppbörden på så sätt att tingsrätten, hovrätten eller åklagarmyndigheten ger den som ålagts fondavgift möjlighet till frivillig betalning. När domen eller strafföreläggandet expedieras får denne ett inbetalningskort och skriftlig information om hur betalningen skall gå till.

Under remissbehandlingen har Riksåklagaren påpekat att det är in-konsekvent att uppbörd skall få ske av fondavgift men inte av annan särskild rättsverkan som avser betalning, om avgiften åläggs i samband med annan påföljd än böter. Rikspolisstyrelsen har föreslagit att uppbörd skall ske i båda dessa fall. Regeringen avser att utreda förutsättningarna för detta närmare. I övrigt finns behov av vissa föreskrifter på myndighetsnivå när det gäller uppbörd och verkställighet.

Lagen om avräkning vid återbetalning av skatter och avgifter

Enligt 2 § lagen (1985:146) om avräkning vid återbetalning av skatter och avgifter i dess lydelse från den 1 januari 1994 (SFS 1993:909), får avräkning ske för fordran som tillkommer det allmänna, som är för indrivning registrerad i utsökningsregistret och som drivs in enligt bestämmelserna i indrivningslagen. Enligt vad som konstateras i promemorian blir avräkning därmed möjlig såvitt avser fordringar på avgifter till brottsofferfonden.

Brottsbalken - om preskription av böter

I promemorian föreslås att reglerna om preskription av böter skall göras tillämpliga på fondavgifterna. Bestämmelserna om bortfallande av böter finns i 35 kap. 7 § BrB, där följande föreskrivs. Ådömda böter bortfaller fem år efter det att domen vann laga kraft. Om den dömden dör bortfaller böterna. Har domen vunnit laga kraft under den dömdes livstid och har lös egendom utmätts eller satts i allmänt förvar för betalning av böterna, skall dock böterna betalas av den egendomen. Vid förvandling av böter till fängelse gäller delvis andra regler.

I sitt remissvar har Riksåklagaren föreslagit att i stället den allmänna tioårspreskriptionen skall gälla för fondavgifterna. Övriga remissinstanser har godtagit förslaget om preskription efter fem år.

Som regeringen tidigare har konstaterat är det viktigt att kronofogdemyndigheterna i så stor utsträckning som möjligt kan handlägga indrivningen av böter och fondavgifter gemensamt och enligt samma regler. Vi föreslår därför att bestämmelserna om bortfallande av böter görs tillämpliga på fordringar som avser fondavgift. De preskrip-

Förordningen om avgifter vid kronofogdemyndigheterna

Enligt förordningen (1992:1094) om avgifter vid kronofogdemyndigheterna skall utsökningsavgift i form av grundavgift om 500 kr tas ut vid indrivning i allmänna mål. Avsikten är att avgiften skall täcka de förrättningskostnader som gäldenärens uteblivna betalning orsakar. Av 5 § i förordningen framgår att grundavgift skall tas ut i varje mål, om inte annat är föreskrivet.

Även om fordringar på fondavgifter och böter i flertalet avseenden kommer att hanteras lika föreligger ändå den olikheten att fondavgifterna inte omfattas av bestämmelserna om bötesförvandling, alltså de regler enligt vilka obetalda böter kan förvandlas till fängelse. Dessutom skall de belopp som drivs in redovisas åt olika håll beroende på om de avser böter eller fondavgift. Enligt vad Riksskatteverket har upplyst kan man därför förutse att fondavgift och böter kommer att registreras som två mål hos kronofogdemyndigheten, även om de ursprungligen har tagits upp i samma dom eller strafföreläggande. Promemorians förslag är att endast en grundavgift skall tas ut i ett sådant fall. Förslaget har i princip godtagits av remissinstanserna. Enligt Riksskatteverkets mening bör dock kostnaden för varje mål ändå beräknas till 500 kr. Regeringen avser att reglera frågan i en förordning om brottsofferfonden.

4.4 Författningsregleringen

Regeringens förslag: De grundläggande reglerna om fonden tas in i en ny lag, lag om brottsofferfond. Kompletterande regler ges i förordning.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har i allmänhet godtagit förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Bestämmelser om brottsofferfondens ändamål, om när och med vilket belopp brottsofferfondsavgift skall betalas liksom om preskription av fordran på fondavgift bör, såsom föreslagits i promemorian, tas in i en ny lag,

lag om brottsofferfond. Enligt promemoriaförslaget skall allmänna bestämmelser om fondens ändamål tas in i lag och mer detaljerade föreskrifter meddelas av regeringen. Riksåklagaren menar att det tydligare bör definieras vem som kan vara berättigad till bidrag och för vilka ändamål bidrag kan betalas ut. Enligt regeringens mening är det inte önskvärt att i lagen alltför hårt detaljstyra fondens ändamål. Det är tvärtom - och särskilt i fondens uppbyggnadsskede - angeläget att regeringen ges tillräcklig handlingsfrihet att styra användningen av fondens medel genom mer eller mindre detaljerade riktlinjer. Vi finner därför att uppläggnings- och författningsregleringen i promemorian är den lämpligaste och att fondens ändamål således i lagen uttrycks i allmänna ordalag medan regeringen i förordning får ge närmare riktlinjer för användningen av fondens medel. Vidare bör regeringen bemyndigas att besluta om administrationen och förvaltningen av fonden liksom om kostnaderna för detta. Närmare bestämmelser i dessa hänseenden - bl.a. om vem som skall förvalta fondens medel och besluta i frågor om bidrag ur fonden - bör alltså tas in i förordning. Förslagen i promemorian innebär i detta hänseende bl.a. följande. Av förordningen bör framgå att beslut om bidrag ur fonden får förenas med villkor att bidragstagaren skall redovisa hur bidraget använts och att en redovisning bör lämnas åtminstone en gång om året till regeringen för hur fondens medel har använts. Härigenom får också regeringen underlag för att bedöma om det finns skäl att justera eller komplettera riktlinjerna för fondens användning. I förordning bör också tas in en regel om att beslut om bidrag från brottsofferfonden inte får överklagas. Vidare bör i denna ges föreskrifter om skyldighet för domstolarna och åklagarna att informera den avgiftsskyldige om brottsofferfonden och dess uppgifter, liksom vissa föreskrifter rörande uppbörd och indrivning.

Såsom tidigare nämnts bör fondens medel kunna tas i anspråk för finansiering av olika reformer på området, t.ex. när det gäller brottsskadeersättningar. För att en sådan reform skall kunna genomföras krävs ändringar av brottsskadelagen. Frågan om att ta fondens medel i anspråk för brottsskadeersättning kan i så fall tas upp i det sammanhanget. Det krävs därför inga särskilda föreskrifter om detta i lagen om brottsofferfond.

De organisatoriska frågorna aktualiserar ytterligare lagändringar. Till detta återkommer regeringen i det följande (avsnitt 5).

5.1 En Brottsoffermyndighet och dess uppgifter

Regeringens bedömning: En brottsoffermyndighet med övergripande ansvar för brottsofferfrågor bildas genom att den nuvarande Brottskadenämnden tillförs ytterligare uppgifter, omorganiseras och ges namnet Brottsoffermyndigheten. Den ombildade myndighetens huvuduppgifter skall vara att besluta i ärenden om brottsskadeersättning och i frågor om användning av brottsofferfondens pengar. Kammarkollegiet skall förvalta brottsofferfondens medel.

Promemorians förslag: Brottskadenämnden skall besluta i frågor om användning av fondens medel. Kammarkollegiet skall förvalta fondens medel.

Remissinstanserna: Har inte haft några invändningar mot förslaget.

Utredningens förslag: En brottsoffermyndighet bör inrättas. De uppgifter som åvilar den nuvarande Brottskadenämnden överförs till den nya Brottsoffermyndigheten. Förslaget överensstämmer i övrigt i huvudsak med regeringens bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: I promemorian föreslås att Brottskadenämnden, som har till uppgift bl.a. att pröva ärenden om s.k. brottsskadeersättning enligt brottsskadelagen, skall besluta även i frågor om användningen av brottsofferfondens medel.

En särskild utredare har därefter på regeringens uppdrag gjort en översyn av Brottskadenämndens organisation och lednings- och arbetsformer. Utredaren föreslår att en Brottsoffermyndighet med ett övergripande ansvar för brottsofferfrågor inrättas. Enligt förslaget skall denna myndighets ansvarsområde bl.a. omfatta de ärenden som i dag handläggs av Brottskadenämnden och frågor om bidrag ur den planerade brottsofferfonden.

Enligt regeringens mening är det lämpligt att frågor om bidrag ur fonden och ärenden om ersättning enligt brottsskadelagen handläggs av en gemensam myndighet.

Brottskadenämndens verksamhet är redan i dag helt inriktad på brottsofferfrågor. Nämndens huvuduppgift är således att pröva ärenden enligt brottsskadelagen (1978:413) om ersättning av statliga medel, s.k. brottsskadeersättning. För att sådan ersättning skall lämnas krävs att skadan har uppkommit till följd av brott.

Brottsskadeersättning kan lämnas för personskada och i vissa fall för sakskada och ren förmögenhetsskada. Ersättning kan också lämnas för lidande enligt 1 kap. 3 § skadeståndslagen. Nämnden har också andra uppgifter, bl.a. informationsverksamhet rörande brottsofferfrågor. Antalet ansökningar om brottsskadeersättning som inkom till Brottskadenämnden under budgetåret 1992/93 uppgick till närmare 2 500 personskadeärenden och drygt 900 sakskaadeärenden. Regeringen bedömer att verksamheten vid nämnden på ett rationellt och effektivt sätt har bidragit till att lindra följderna av att ha blivit utsatt för brott. Denna verksamhet bör även fortsättningsvis vara en av det allmännas mest betydelsefulla insatser för att hjälpa brottsoffer.

Det är emellertid naturligt att nu vidga verksamheten vid nämnden till att avse brottsofferfrågor i ett mer heltäckande perspektiv. Enligt regeringens mening skulle tillskapandet av en myndighet med ett övergripande ansvar för brottsofferfrågor ge väsentligt bättre förutsättningar till överblick, samordning och utveckling av ett allt mer betydelsefullt verksamhetsområde för det allmänna. Att bilda en sådan myndighet är alltså ett viktigt steg när det gäller att lyfta fram de kriminalpolitiskt centrala brottsofferfrågorna och därigenom ge stödet till brottsoffren stadga och kontinuitet på såväl kort som lång sikt. Enligt regeringen bör därför en sådan brottsoffermyndighet bildas. Detta bör ske genom att Brottskadenämnden ombildas och får ytterligare uppgifter. Den bör därvid byta namn till Brottsoffermyndigheten för att tydligare markera det generella ansvaret för verksamhetsområdet.

Utöver brottsskadeärendena bör myndigheten - som tidigare har redovisats - även besluta om användning av medlen i brottsofferfonden med utgångspunkt i riktlinjer som regeringen kommer att besluta om.

Myndigheten bör vidare ha som ett övergripande mål att främja brottsoffrens rättigheter, behov och intressen. I detta ligger bl.a. att myndigheten skall ha ett ansvar för att brottsoffrens situation följs upp i olika sammanhang. Myndigheten bör även kunna fungera som ett kunskapscentrum i frågor som rör brottsoffer och förmedla information i sådana frågor.

En viktig del av Brottskadenämndens verksamhet i dag är information till brottsoffer om nämndens praxis och förutsättningarna för brottsskadeersättning. Sådan informationsverksamhet bör även fortsättningsvis vara en betydelsefull uppgift för Brottsoffermyndigheten. Myndigheten bör genom effektiva informationsinsatser medverka till att berörda får kännedom om såväl möjligheterna till brottsskadeersättning som möjligheterna till bidrag ur brottsofferfonden. Regeringen kommer senare att besluta om myndighetens närmare

uppgifter.

Prop. 1993/94:143

Den ekonomiska förvaltningen av brottsofferfonden bör enligt regeringens mening åtminstone tills vidare handhas av Kammarkollegiet.

5.2 Brottsoffermyndighetens organisation och finansiering

Regeringens bedömning: Brottsoffermyndigheten bör organiseras som ett enrådighetsverk med en generaldirektör som chef. Ärenden om bidrag ur brottsofferfonden bör avgöras av myndighetschefen, som därvid kan biträdas av ett rådgivande organ.

Regeringens förslag: Hos Brottsoffermyndigheten skall finnas en nämnd som skall besluta i brottsskadeärenden som är av principiell betydelse eller annars av större vikt. Nämnden utses av regeringen.

Utredningens förslag: Överensstämmer i stora drag med regeringens.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Myndigheten bör organiseras som ett enrådighetsverk, d.v.s. med myndighetschefen som ytterst ensam ansvarig för verksamheten. På så sätt skapas ett tydligt ledningsansvar för myndigheten enligt de principer för ledning av statliga myndigheter som numera vinner tillämpning. Enligt regeringens mening talar också den utveckling som har skett i Brottskadenämnden vad gäller formerna för avgöranden i ärenden om brottsskadeersättning för att det nu är lämpligt att välja enrådighetsmodellen. Sålunda kan nämnden i dag överlämna åt ordföranden, en vice ordförande eller en tjänsteman vid kansliet att på nämndens vägnar bl.a. avgöra ärenden om brottsskadeersättning som inte är av principiell betydelse eller annars av större vikt. Omkring 75 procent av brottsskadeärendena avgörs efter delegation av nämnden.

Enligt utredningen är vissa brottsskadeärenden emellertid av sådan karaktär att de behöver avgöras av en nämnd på samma sätt som sker i dag. Regeringen delar den bedömningen. Genom en sådan nämnd kan myndigheten tillföras ytterligare sakkompetens. Regeringen föreslår således att det hos Brottsoffermyndigheten skall finnas en nämnd som även i fortsättningen skall besluta i brottsskadeärenden som är av principiell betydelse eller annars av större vikt.

Chefen för Brottsoffermyndigheten bör vara en generaldirektör

och utses av regeringen. Brottsoffermyndighetens inre organisation bör myndigheten själv bestämma.

Den nuvarande Brottskadenämnden består av en ordförande, två vice ordförande och tre andra ledamöter. Med hänsyn till att nämnden hos Brottsoffermyndigheten kommer att ha i princip samma uppgifter som Brottskadenämnden gör regeringen den bedömningen att nämnden hos den ombildade myndigheten i huvudsak skall ha samma sammansättning som Brottskadenämnden. Det bör ankomma på regeringen att besluta om nämndens sammansättning. Detta bör anges i lagen.

Frågor om bidrag ur brottsofferfonden bör enligt regeringens mening avgöras av myndighetschefen eller av en annan tjänsteman med stöd av vanliga delegationsbestämmelser. För att tillföra myndigheten professionell kompetens i fråga om underlag och stöd vid avgöranden av ärenden om bidrag ur fonden kan det dock finnas behov av någon form av rådgivande organ. Denna fråga bör överlämnas till Brottsoffermyndigheten att själv bestämma.

Brottskadenämnden har i dag 14,5 årsarbetskrafter. Genom att Brottskadenämnden tillförs ytterligare uppgifter måste en viss resursförstärkning ske och kompetensen inom brottsofferområdet breddas. Regeringen delar utredningens bedömning att det totalt kommer att behövas ca 20 årsarbetskrafter vid Brottsoffermyndigheten. Kostnaderna för Brottsoffermyndighetens handläggning av brottsofferfonden bör enligt regeringens uppfattning finansieras av fondens medel. För att underlätta uppbyggnaden av brottsofferfonden och möjliggöra för Brottsoffermyndigheten att börja sin verksamhet anser regeringen att särskilda medel, utöver Brottskadenämndens medel, bör tillföras myndigheten. Dessa kostnader bör finansieras genom besparingar på annat håll inom Justitiedepartementets ansvarsområde.

Regeringens bedömning: En utredningsman bör få i uppdrag att handha genomförandet av förslaget om Brottskadenämndens ombildning till Brottsoffermyndigheten. Verksamheten i den nya formen skall starta den 1 juli 1994 och utlokaliseras från Stockholm. Brottskadeärendena bör dock under en övergångsperiod fortsätta att handläggas i Stockholm dock längst fram till den 30 juni 1995.

Utredningens förslag: Frågan om att tillsätta en utredningsman har inte behandlats i utredningen. Däremot lämnar utredningen förslag om utformningen av organisation, kompetens m.m.

Skälen för regeringens bedömning: Regeringen avser att inom kort tillsätta en utredningsman med uppgift att förbereda ombildningen av Brottskadenämnden till Brottsoffermyndigheten. Den ombildade myndighetens verksamhet bör starta den 1 juli 1994. Några avgörande skäl för att efter en rimlig övergångstid behålla den nuvarande verksamheten i Stockholmsområdet finns inte enligt vår mening. Brottsoffermyndigheten bör därför bl.a. av regionalpolitiska skäl utlokaliseras. För att undvika övergångsproblem så långt det är möjligt i samband med omlokaliseringen av den nuvarande verksamheten bör dock brottskadeärendena liksom i dag handläggas i Stockholm, dock längst fram till den 30 juni 1995. På detta sätt ges den ombildade myndigheten också förutsättningar att på ett naturligt sätt växa in i sin nya roll under det första verksamhetsåret samtidigt som behovet av kontinuitet i den nuvarande verksamheten tillgodoses. Överflyttningen bör om möjligt ske successivt under det första verksamhetsåret.

Utredningsmannen bör i sitt förberedelsearbete bl.a. dra upp riktlinjerna för myndighetens närmare organisation och för den kompetens som myndigheten bör besitta för att klara sina uppgifter samt bemanna myndigheten.

Utredningsmannen bör också utforma närmare riktlinjer för myndighetens arbetsformer. I detta arbete ingår bl.a. frågan om vilka typer av brottskadeärenden som lämpligen bör avgöras av nämnden samt att planera för hur beslutade bidrag ur brottsofferfonden skall administreras.

Regeringens förslag: Målsäganden skall själv få bestämma, om han eller hon skall åtföljas av en stödperson under rättegången. Regler om att målsäganden har rätt att åtföljas av en stödperson vid förhör under förundersökningen tas in i rättegångsbalken.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Nästan samtliga remissinstanser som har yttrat sig i denna del är positiva till förslaget. Enligt Sveriges advokatsamfund torde det som regel inte finnas behov av stödperson när ett målsägandebiträde har förordnats. Rikspolisstyrelsen anser att förslaget bör preciseras ytterligare.

Skälen för regeringens förslag:

Stödperson under rättegång

I samband med ändringar år 1984 (prop. 1983/84:105) av bestämmelserna om sexualbrott i 6 kap. brottsbalken infördes en möjlighet för målsäganden att under rättegång åtföljas av en stödperson (20 kap. 15 § rättegångsbalken, RB). En stödperson får inte företa några rättegångshandlingar utan skall främst fungera som ett moraliskt stöd för målsäganden. Målsäganden får åtföljas av en sådan stödperson om han eller hon med hänsyn till brottets art eller annars kan antas vara i behov av personligt stöd under rättegången. Som stödperson kan t.ex. en kontaktperson som socialnämnden förordnat enligt 10 § socialtjänstlagen (1980:620) medverka. Också sjukhuskuratorer, företrädare för brottsofferjourer, kvinnojourer eller kvinnohus kan vara stödpersoner. Även en närstående kan vara lämplig som stödperson.

Enligt 20 kap. 15 § RB är det domstolen som i varje enskilt fall avgör, om en målsägande får ha en stödperson vid sin sida under rättegång. Domstolen prövar därvid om målsäganden med hänsyn till brottets art eller annars kan antas vara i behov av personligt stöd. Bestämmelsen infördes i första hand med tanke på mål om sexualbrott och andra våldsbrott och syftet var att ge den målsägande som inte för talan om ansvar eller enskilt anspråk möjlighet att ta med sig någon lämplig person vid rättegångstillfällen då målsäganden skall höras. Lagtexten hindrar dock inte att en målsägande kan ha med sig en stödperson även i andra slags mål eller mål där målsäganden för tala.

I promemorian föreslås att målsäganden själv - oavsett brottets art eller annan behovsprövning - skall få bestämma om han eller hon skall åtföljas av en stödperson under rättegången. Remissinstanserna är i allmänhet positiva till förslaget. Sveriges advokatsamfund menar att det i de fall där ett målsägandebitråde förordnats som regel inte torde finnas behov av en stödperson.

Förmågan att klara av sådana pressande situationer, som t.ex. ett förhör hos domstol kan innebära, är mycket individuell och det får anses att det i första hand är målsäganden själv som bäst avgör om han eller hon behöver stöd utöver det som rätten, åklagaren och i vissa fall ett målsägandebitråde kan erbjuda. Lagrådet konstaterade också i sitt yttrande över förslaget att det fick anses ligga närmast till hands att i princip överlåta åt målsäganden att själv bedöma om stöd behövs (prop. 1983/84:105 s. 72). I samband med tillkomsten av lagen om målsägandebitråde framhölls uttryckligen att regeln om stödperson i 20 kap. 15 § RB borde kvarstå, även om det kunde förutsättas att behov av stödperson ofta inte kommer att finnas i de fall målsägandebitråde förordnas. Det anfördes därvid bl.a att det i vissa fall kan vara välmotiverat att den som har målsägandebitråde stöds av ytterligare en person vid förhandlingen (prop. 1987/88:107 s. 44). Regeringen har ingen anledning att nu inta en annan ståndpunkt och att föreslå ändringar som innebär begränsningar i rätten till stödperson. Tvärtom bör målsägandens rätt att åtföljas av en stödperson utvidgas i enlighet med promemorians förslag så att målsäganden själv får avgöra om han eller hon skall åtföljas av en stödperson under rättegång. Det bör dock även i fortsättningen vara domstolen, och inte målsäganden, som skall avgöra om den önskade personen är lämplig eller inte.

Stödperson under förundersökning

Det finns inga uttryckliga regler om att målsäganden får åtföljas av en stödperson under förundersökning. Vid alla förhör skall om möjligt ett av undersökningsledaren anmodat trovärdigt vittne vara närvarande (23 kap. 10 § RB). Av bestämmelsen framgår också att ett målsägandebitråde har rätt att närvara vid förhör med målsäganden och att en vårdnadshavare bör vara närvarande vid förhör med barn under 15 år, om det inte är olämpligt av utredningsskäl. Det är undersökningsledarens uppgift att bestämma om någon annan än ett förhörsvittne får närvara vid ett förhör. Kompletterande bestämmelser om förhör under förundersökningen finns i 7 § förundersökningskungörelsen.

Begär den som skall höras att någon skall få vara närvarande vid

förhöret, får detta enligt 7 § tredje stycket förundersökningskungörelsen beviljas, om det kan ske utan men för utredningen. En målsägande som vill åtföljas av en stödperson vid förhör under förundersökningen har alltså ingen ovillkorlig rätt till det. Å andra sidan finns det inget som hindrar att en begäran om att få åtföljas av en stödperson beviljas, så länge det kan ske utan men för utredningen. Bestämmelsen torde ha tillämpats ganska generöst när det gäller stödpersoner.

I promemorian föreslås att en uttrycklig regel om att målsäganden vid förhör under förundersökningen får åtföljas av en stödperson införs i 23 kap. 10 § RB. Enligt förslaget skall en stödperson som avses i 20 kap. 15 § RB ha rätt att närvara vid förhör med målsäganden om det kan ske utan men för utredningen. Så gott som alla remissinstanser är positiva till promemorians förslag. Rikspolisstyrelsen har haft vissa invändningar mot förslaget, bl.a. att den föreslagna bestämmelsen bör preciseras så att den uttryckligen anger i vilka situationer undersökningsledaren kan avvisa en stödperson. Rikspolisstyrelsen menar att det vore orimligt om undersökningsledaren alltid skulle vara skyldig att styrka att stödpersonens närvaro är till men för utredningen.

Regeringen delar den uppfattning som framförs i promemorian om att det självklart kan vara lika påfrestande för målsäganden att medverka hos polis som hos domstol. Det är rimligt att målsägandens möjligheter att ha med sig en stödperson så långt som möjligt är desamma vid dessa tillfällen.

Uppgifter som hänför sig till polisens brottsförebyggande och brottsbekämpande verksamhet skyddas genom bestämmelser i sekretesslagen (1980:100), bl.a. 5 kap. 1 § och 9 kap. 17 och 18 §§, som kompletteras av bestämmelsen i 23 kap. 10 § sista stycket RB. Enligt den sistnämnda bestämmelsen får undersökningsledaren förordna att vad som förekommit vid förhör inte får uppenbaras. Den som utan giltigt skäl överträder ett sådant förbud riskerar bötesstraff enligt 9 kap. 6 § RB. Denna reglering räcker dock inte utan undersökningsledaren måste även i fortsättningen kunna vägra en stödperson att närvara om det är till men för utredningen. En målsägande som vill ha med sig en stödperson vid förhör under förundersökningen bör därför - till skillnad från vad som gäller i fråga om målsägandebiträde - inte ha någon ovillkorlig rätt till det. Endast om undersökningsledaren anser att det kan ske utan men för utredningen bör stödpersonen ha rätt att närvara. Denna prövning, som kan delegeras till förhørsledaren, blir av ungefär samma slag som den som skall göras enligt 7 § tredje stycket förundersökningskungörelsen och beslutet behöver inte motiveras.

Regeringen föreslår därför att 23 kap. 10 § RB ändras i enlighet

7 Målsägandes rätt att få ta del av förundersökningsprotokoll

Regeringens bedömning: Det bör inte vidtas några ändringar när det gäller målsägandes rätt att få ta del av förundersökningsprotokollet.

Promemorians förslag: Av 23 kap. 21 § fjärde stycket RB skall framgå att målsägande skall ha rätt att på begäran få kopia av förundersökningsprotokollet.

Remissinstanserna: Av det fåtal remissinstanser som har yttrat sig över förslaget har några varit positiva. Riksåklagaren har avstyrkt förslaget och Riksdagens ombudsmän har efterlyst en närmare analys av konsekvenserna.

Skälen för regeringens bedömning: Sedan åklagaren har beslutat om åtal har enligt 23 kap. 21 § fjärde stycket RB den misstänkte eller hans försvarare rätt att på begäran få en kopia av protokoll eller anteckningar från förundersökningen. Har offentlig försvarare förordnats skall en kopia utan särskild begäran lämnas eller sändas till försvararen.

I promemorian föreslås en ändring i 23 kap. 21 § fjärde stycket RB som innebär att inte bara den misstänkte och hans försvarare utan också en målsägande som begär det skall ha rätt att få kopia av protokoll eller anteckningar från förundersökningen så snart åtal har beslutats. Förslaget har motiverats med att målsäganden bör jämföras med den misstänkte i detta hänseende.

Riksåklagaren har avstyrkt förslaget. Enligt Riksåklagaren kan den föreslagna lagbestämmelsen leda till allvarliga konsekvenser eftersom den skulle kunna ge målsäganden rätt till full aktinsyn och därmed rätt att ta del av hemligt förundersökningsmaterial. Det påpekas också att det med en regel som den föreslagna skulle ha varit omöjligt att genomföra processen i det s.k. buggningsmålet, där förundersökningsmaterialet innefattade en stor mängd hemliga uppgifter även efter det att åtalet var väckt.

Riksdagens ombudsmän efterlyser en närmare analys av förslaget med hänsyn till regleringen i 14 kap. 5 § sekretesslagen och en diskussion av om det finns anledning att göra någon skillnad mellan en målsägande som är part och en som inte är det.

Även regeringen är tveksam till promemorians förslag men på delvis andra skäl än dem som Riksåklagaren för fram. Förslaget innebär inte - som Riksåklagaren befarar - att målsäganden därigenom skulle få rätt att ta del av uppgifter i förundersökningsprotokollet som är hemliga. Den misstänktes ovillkorliga rätt att få del av förundersökningsprotokollet även i de delar det innehåller hemliga uppgifter följer inte direkt av bestämmelserna i 23 kap. RB utan av reglerna i 14 kap. 5 § sekretesslagen. I denna paragrafs andra stycke föreskrivs bl.a. att sekretess inte innebär någon begränsning i en parts rätt enligt rättegångsbalken att få del av alla omständigheter som läggs till grund för avgörandet av ett mål eller ärende. Den misstänkte är part i förundersökningsärendet hos åklagaren och har rätt att få del av alla omständigheter som ligger till grund för åtalsbeslutet. Eftersom målsäganden inte är part i ärendet hos åklagaren är reglerna i 14 kap. 5 § sekretesslagen inte tillämpliga på denne.

I 5 kap. 1 § sekretesslagen finns regler om sekretess till skydd för det allmännas brottsförebyggande och brottsbeivrande verksamhet. Uppgifter som hänför sig till polisens brottsförebyggande och brottsbekämpande verksamhet kan också skyddas genom bestämmelserna i 2 kap. sekretesslagen om utrikes- och försvarssekretessen. I 9 kap. 17 § första stycket sekretesslagen finns regler om sekretess beträffande förundersökning till skydd för enskildas intressen. Enligt 9 kap. 18 § upphör sekretessen enligt 17 § första stycket normalt att gälla hos åklagaren om uppgiften lämnas till en domstol med anledning av åtal. Sekretessen består dock i vissa fall, bl.a. om sekretess skall gälla hos domstolen enligt 9 kap. 16 § sekretesslagen. Sådan sekretess gäller i mål om ansvar för sexualbrott, utpressning, brytande av post- och telehemlighet, intrång i förvar eller olovlig avlyssning samt i mål om ersättning för skada med anledning av sådant brott. Nyligen infördes också regler om sekretess i viss utsträckning i mål om ansvar för barnpornografibrott (SFS 1993:437).

Innan förundersökningsprotokollet har överlämnats till domstol är målsägandens möjligheter att få del av förundersökningsprotokollet således starkt begränsade. När förundersökningsprotokollet har upprättats är detta visserligen en allmän handling men förundersökningssekretess gäller fortfarande. Det är därför inte möjligt att i rättegångsbalken ge målsäganden en rätt att få del av förundersökningsprotokollet redan vid den tidpunkt då åtal har beslutats. Efter det att protokollet har överlämnats till domstolen upphör däremot normalt förundersökningssekretessen att gälla och en målsägande har då rätt att få del av protokollet, i den mån det inte råder sekretess för uppgifterna hos domstolen. Av 21 § avgiftsförordningen (1992:191) följer att målsäganden inte behöver inte betala någon avgift för detta.

Om målsäganden har framställt ett yrkande om enskilt anspråk blir denne part i målet hos domstolen och reglerna om partsinsyn i 14 kap. 5 § sekretesslagen blir därmed tillämpliga även på målsäganden. En målsägande som är part i rättegången har alltså samma rätt som den tilltalade att få del av sekretessbelagda uppgifter i förundersökningsprotokollet i den mån de utgör processmaterial i målet.

Målsägande har därför redan enligt gällande rätt långtgående möjligheter att ta del av uppgifter från förundersökningen. En utvidgning av denna rätt skulle komma i konflikt med sekretesslagens regler. Regeringen avstår därför från att lägga fram promemorians förslag i denna del. Det kan i sammanhanget nämnas att det pågår en utredning hos Riksdagens ombudsmän med anledning av det ovan nämnda buggningsmålet. Utredningen omfattar bl.a. frågor om parts rätt att få ta del av sekretessbelagt förundersöknings- och processmaterial.

8 Frågor om anonymitet för målsägande och vittnen

Regeringens förslag: Uppgifter om målsägandes och vittnets ålder, yrke och bostadsadress skall inte i onödan framgå av stämningsansökan, vadeinlägga, revisionsinlägga, genmälen eller andra handlingar som delges den tilltalade i brottmål om allmänt åtal. Innan ett vittnesmål avläggs eller ett målsägandeförhör hålls skall rätten fråga vittnet eller målsäganden om ålder, yrke och hemvist endast om det behövs.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna är i allmänhet positiva till förslagen. Några har ifrågasatt om förslaget att inte delge den tilltalade olika uppgifter får någon reell effekt.

Skälen för regeringens förslag: Frågor om anonymitet för parter och vittnen i samband med förundersökning och rättegång har på senare år aktualiserats i olika sammanhang. Hos Rikspolisstyrelsen har en arbetsgrupp i en rapport (RPS Rapport 1990:4) lämnat förslag om anonymitetsskydd för vittnen. Enligt förslaget skulle vittnets identitetsuppgifter hemlighållas för den misstänkte medan identiteten skulle vara känd för polis, åklagare, försvarare och domstol. Rikspolisstyrelsen har även i andra sammanhang tagit upp denna fråga. Den av regeringen år 1989 tillsatta Våldskommissionen hade bl.a. till

uppgift att utreda hur vanligt det var att parter och vittnen utsattes för våld och hot i anslutning till förundersökning och rättegång. Kommissionens slutsats i betänkandet (SOU 1990:92) var att problemen inte är av den arten och omfattningen att det är motiverat med åtgärder som rubbar de principer om offentlighet och insyn i processmaterialet som svensk rättsordning omfattar. Åtgärderna i de allvarligaste fallen måste, enligt kommissionen, även i fortsättningen gå ut på fysiskt skydd och möjligheten att byta identitet. Kommissionen föreslog en straffskärpning för brottet övergrepp i rättssak (17 kap. 10 § BrB). Enligt denna bestämmelse ges personer som hos domstol eller annan myndighet gjort anmälan, fört talan, avlagt vittnesmål eller på annat sätt avgivit utsaga ett särskilt straffrättsligt skydd mot våld eller hot om våld. Den 1 juli 1993 skärptes straffet för övergrepp i rättssak (prop. 1992/93:141, bet. 1992/93:JuU16, rskr. 1992/93:220).

Förundersökningen är i princip hemlig, vilket motiveras inte bara av hänsyn till undersökningens effektivitet utan även av kravet att den misstänkte och andra som hörs under utredningen inte skall utsättas för oberättigad uppmärksamhet. Enligt 23 kap. 18 § RB har den misstänkte och hans försvarare rätt att fortlöpande ta del av vad som förekommit vid förundersökningen om det kan ske utan men för utredningen. Innan åtal väcks skall de i princip ha fått tillfälle att ta del av hela utredningen. Så snart förundersökningen har avslutats har såsom redovisats i det föregående bl.a. den misstänkte enligt 23 kap. 21 § fjärde stycket RB rätt att på begäran få en kopia av förundersökningsprotokollet. Och enligt 14 kap. 5 § sekretesslagen gäller, som tidigare redovisats, att en part har en ovillkorlig rätt att få del av alla omständigheter som läggs till grund för avgörandet av ett mål eller ärende.

Förundersökningskungörelsen innehåller bestämmelser om vad som skall framgå av förundersökningsprotokollet. Enligt 21 § förundersökningskungörelsen skall i protokollet antecknas ett vittnes fullständiga namn, personnummer, yrke, anställning, bostadsadress, postadress, arbetsplats m.m. Detsamma torde tillämpas i fråga om målsägande.

Enligt regeringens mening är det inte möjligt att göra några mer genomgripande förändringar för att förbättra skyddet för målsägande och vittnen mot våld och hot om våld utan att komma i konflikt med de grundläggande principerna för ett rättssamhälle. En sådan princip är att en part i ett mål eller ärende skall ha fullständig insyn i de förhållanden som kan läggas till grund för en domstols avgörande. Detta gäller som tidigare redovisats i stor utsträckning även för sekretessbelagda uppgifter; en part skall helt enkelt känna till och

kunna bemöta alla uppgifter som domstolen eller myndigheten grundar sitt avgörande på. Dessa krav framgår också av den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna. Europadomstolen har slagit fast att ett förfarande som innebär att domstolen lägger uppgifter som lämnats av anonyma vittnen till grund för en fällande dom strider mot konventionen bl.a. eftersom försvaret inte har någon möjlighet att värdera ett anonymt vittnes tillförlitlighet och ifrågasätta dennes trovärdighet.

Det är därför enligt regeringens mening inte möjligt att ändra de nuvarande reglerna om sekretess eller om parts rätt till insyn i processmaterialet. Den enda vägen att gå fram för att försöka förbättra skyddet för målsägande och vittnen förefaller därför vara den som valts i promemorian, nämligen att försöka se till att olika uppgifter om målsägande och vittnen som saknar materiell betydelse i målet inte kommer till den tilltalades kännedom.

I promemorian föreslås att vissa uppgifter om målsägande och vittnen - uppgift om ålder, yrke och bostadsadress - inte skall framgå av stämningsansökan och därvid fogade handlingar som delges den tilltalade. Samma ordning föreslås gälla även i fråga om vadeinlaga, revisionsinlaga och genmälen. Vidare föreslås att 36 kap. 10 § RB skall ändras så att rätten innan ett vittnesmål avläggs eller ett målsägandeförhör hålls skall fråga vittnet eller målsäganden om ålder, yrke och hemvist endast om det behövs. De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget medan Brottsofferjourenas riksförbund vill gå längre och föreslår att vittnen och målsägande i vissa fall borde få vara anonyma såväl under förundersökningen som under rättegången. Från flera håll ifrågasätts om ändringen får någon egentlig betydelse mot bakgrund av att uppgifterna finns tillgängliga i rättens akt och i förundersökningsprotokollet.

Regeringen delar den uppfattning som framförts från flera remissinstanser att promemorians förslag till ändringar inte på något särskilt effektivt sätt hindrar att den misstänkte får del av uppgifterna. De framgår ju inte bara av rättens akt utan även av det exemplar av förundersökningsprotokollet som den misstänkte har rätt att få del av enligt 23 kap. 21 § RB. Dessutom har den misstänkte ofta fått del av uppgifterna redan under pågående förundersökning enligt bestämmelserna i 23 kap. 18 § RB. Frågan är därför om man inte skulle kunna vidareutveckla promemorians förslag och införa regler som begränsar den misstänktes insyn i de aktuella uppgifterna inte bara på rättegångsstadiet utan redan på förundersökningsstadiet. Ett sätt att åstadkomma detta är att föreskriva att uppgifter om målsägandes och vittnens ålder, yrke och bostadsadress inte skall antecknas i förundersökningsprotokollet. Härigenom skulle man kunna undvika att

den misstänkte automatiskt får del av uppgifterna om han enligt 23 kap. 21 § RB begär att få en kopia av protokollet sedan förundersökningen avslutats. Om uppgifterna inte tas in i förundersökningsprotokollet kommer de normalt heller inte att framgå av den information som den misstänkte enligt 23 kap. 18 § RB fortlöpande får del av.

Det är dock inte möjligt att i 23 kap. 21 § RB ta in en föreskrift om att förundersökningsprotokollet *aldrig* får innehålla dessa uppgifter. Uppgifterna kan ju vara av betydelse för brottsutredningen som sådan, t.ex. därför att brottet har begåtts i vittnets eller målsägandens bostad. Målsägandens ålder kan också ha betydelse för brottsrubriceringen. Frågan bör i stället närmare regleras i förundersökningskungörelsen. Bestämmelsen i 21 § förundersökningskungörelsen om att vissa uppgifter beträffande vittnen alltid skall antecknas bör t.ex. kunna modifieras så att endast vissa av dem skall antecknas i förundersökningsprotokollet medan andra skall antecknas på en separat handling. En motsvarande bestämmelse bör tas in i förundersökningskungörelsen när det gäller vilka uppgifter som skall antecknas beträffande målsägande. En sådan ändring föranleder i sin tur ändringar i de olika myndighetsföreskrifter som gäller t.ex. om vilka uppgifter som skall antecknas i en brottsanmälan.

Någon absolut garanti mot att den tilltalade får del av uppgifterna kan det aldrig bli fråga om. Om den misstänkte begär att få del av uppgifterna torde han normalt inte kunna vägras detta. Dessutom finns uppgifterna i rättsens akt. Men den omständigheten att uppgifterna inte automatiskt kommer till den misstänktes kännedom innebär likväl en förbättring jämfört med den ordning som gäller i dag. För att den misstänkte i sådant fall skall få tillgång till t.ex. målsägandens bostadsadress krävs det att han särskilt begär det.

Enligt regeringens mening skulle en sådan ordning i kombination med de förslag som lämnas i promemorian innebära en inte obetydlig förbättring av skyddet för målsägande och vittnen. Till detta skall läggas en annan möjlighet som står till buds och som redan tillämpas då och då, nämligen att en målsägande som är rädd för att den misstänkte skall få kunskap om t.ex. bostadsadressen helt enkelt uppger en c/o-adress, till åklagarmyndigheten eller till en advokat. Detta kan särskilt vara en utväg för en målsägande som för talan om enskilt anspråk och vars adress därför framgår av domen i målet.

Regeringen avser därför att senare ändra förundersökningskungörelsen i enlighet med det sagda. Vi föreslår vidare i enlighet med promemorians förslag att rättegångsbalken ändras så att uppgifter om målsägandes och vittnes ålder, yrke och bostadsadress inte skall framgå av de handlingar som delges den tilltalade genom rättsens försorg.

Om sådana uppgifter har betydelse för åtalet, måste de dock framgå. Slutligen föreslås att rätten före ett förhör med en målsägande eller ett vittne inte alltid skall fråga efter dessa uppgifter utan endast om det behövs. Promemorians lagförslag har formulerats om efter påpekanden under remissbehandlingen.

Under remissbehandlingen har framhållits att de målsägande som är juridiska personer inte bör omfattas av förslaget. De aktuella uppgifterna - ålder, yrke och bostadsadress - förekommer endast beträffande fysiska personer och ändringen kommer därför inte att gälla för målsägande som är juridiska personer.

9 Underrättelser till målsägande om frihetsberövade personer

Regeringens förslag: Målsäganden skall kunna begära att få bli underrättad i de fall en gripen, anhållen eller häktad person avviker och i de fall en intagen person vistas utanför anstalt. Förslaget kräver ändringar i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt m.m. samt förordningsändringar.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens. Promemorians förslag innehåller dock, utöver ändringen i lagen om kriminalvård i anstalt m.m., en ändring i lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl.

Remissinstanserna: Remissinstanserna är positiva till förslaget. Några anser att underrättelseskyldigheten borde gälla också när en anhållen eller häktad frigges och beträffande dem som har överlämnats till särskild vård. Riksåklagaren anser att bestämmelsen som gäller anhållna och häktade bör preciseras och framför vissa lagtekniska synpunkter. Kriminalvårdsstyrelsen tar upp frågan om vem som skall svara för informationsskyldigheten när det gäller anhållna och häktade och anser att den bör åvila polis- eller åklagarmyndighet.

Skälen för regeringens förslag: Från målsägandens synpunkt kan det många gånger vara av stor betydelse att få upplysningar om *anhållnings- och häktningsbeslut*, särskilt i de fall det finns hot om våld med i bilden. Att sprida sådana upplysningar kan emellertid vara grannlaga, eftersom det är fråga om integriteten för personer som endast är misstänkta - och inte dömda - för brott. I brottsofferpromemorian avvisas tanken på att införa regler som ger målsäganden rätt till underrättelse om att någon frihetsberövats, utöver den rätt som

enligt 24 kap. 9 § RB tillkommer den målsägande som är nära anhörig till den misstänkte. Tanken på att införa bestämmelser om att underrättelse skall lämnas till målsäganden om frigivande av en anhållen eller häktad avvisas likaså. Däremot bör det enligt promemorian finnas en uttrycklig skyldighet att underrätta målsäganden i de fall en anhållen eller häktad person har avvikit, om det är påkallat. Det föreslås att en bestämmelse om detta skall tas in i lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl.

Alla remissinstanserna är positiva till att målsäganden underrättas när en anhållen eller häktad avviker. Om underrättelseskyldigheten begränsas på det sätt som föreslås i promemorian, finns det enligt regeringens mening inte några principiella invändningar mot en sådan ordning. Vi anser därför att förslaget bör genomföras och att frågan alltså bör författningsregleras. En sådan underrättelseskyldighet bör gälla även i de fall den som är gripen avviker.

Kriminalvårdsstyrelsen har ifrågasatt om inte skyldigheten att informera målsäganden borde åvila polis- eller åklagarmyndighet i stället för häktet. I promemorian sägs inget närmare om vilken myndighet som skall underrätta målsäganden.

De åtgärder som vårt förslag medför - att underrätta målsäganden, om det är påkallat - är närmast av polisiär art. Häktet har i de flesta fall en begränsad kännedom om de brott som vederbörande är misstänkt för och vem som är målsägande. Enligt 57 § Kriminalvårdsverkets häktesföreskrifter (KVVFS 1993:2) skall närmaste lokala polismyndighet omedelbart underrättas per telefon om den intagne har uteblivit efter utevistelse eller avvikit. Med hänsyn till detta är det lämpligast att polisen får ansvaret för att målsäganden underrättas. Det är också polisen som bäst kan avgöra om en underrättelse i det enskilda fallet behövs eller inte. Någon ändring krävs därför inte i lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl. Frågan kan i stället regleras i förordning.

När det gäller information till målsägande om *intagnas vistelser utanför anstalt* finns i Kriminalvårdsstyrelsens allmänna råd (ARK 1988:5) föreskrifter om information i vissa fall till den som utsatts för våldsbrott eller hot om våld angående en intagnes vistelse utanför anstalt. Enligt dessa skall behovet av sådan information undersökas så snart den dömden har påbörjat sin straffverkställighet. Därvid skall kontakt tas med målsäganden samt i förekommande fall med polisen, åklagaren och sociala myndigheter. Information till målsäganden får ske även om den intagne motsätter sig det, och informationen skall omfatta bl.a. permissioner, rymning och tidpunkt för frigivning. Kontakt med målsäganden skall tas genom ett skriftligt meddelande. Därefter får målsäganden skriftligen bekräfta om han eller hon vill ha

information beträffande den intagnes vistelser utanför anstalt.

Prop. 1993/94:143

I fråga om rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning finns sedan den 1 januari 1992 särskilda regler om underrättelse till målsägande i de fall då patienten lämnar vårdinrättningen, 28 § lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård (ändrad genom SFS 1991:1968). Bestämmelsen tillkom i syfte att stärka brottsoffrens ställning. Bakgrunden till bestämmelsen och dess närmare innebörd finns redovisad i prop. 1990/91:58 (s. 205 f, 211 och 327 f) och i prop. 1990/91:59 (s. 31 f).

I promemorian föreslås - bl.a. mot bakgrund av att underrättelser om utevistelser m.m. i fråga om rättspsykiatrisk vård har reglerats i lag - att även underrättelser angående intagen i kriminalvårdsanstalt skall lagregleras. Samtliga remissinstanser som yttrat sig i denna del har varit positiva till förslaget.

Regeringen delar denna uppfattning och föreslår att regler om detta tas in i 35 § lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt m.m. Underrättelseskyldigheten enligt 28 § lagen om rättspsykiatrisk vård gäller "om brottet och övriga omständigheter gör det påkallat". Därmed avses enligt motivuttalandena i första hand att patienten har gjort sig skyldig till ett grovt våldsbrott mot målsäganden och att omständigheterna är sådana att det med hänsyn till målsägandens säkerhet ter sig befogat att denne får informationen. Det framhålls emellertid också att det även i de fall det inte kan sägas finnas någon beaktansvärd risk för att patienten utsätter målsäganden för något sådant brott att det av omsorg om målsägandens person kan vara motiverat att denne får information om patientens vistelser utanför vårdinrättningen (prop 1990/91:58 s. 327). Enligt regeringens mening bör en motsvarande bestämmelse inom kriminalvården tydligare precisera i vilka fall underrättelseskyldigheten skall gälla. Den bör således begränsas till att gälla i de fall en intagen avtjänar straff för ett brott som har riktat sig mot någons liv, hälsa, frihet eller frid. I övrigt bör bestämmelserna anknyta till den reglering som gäller inom den rättspsykiatriska vården och till de utfärdade allmänna råden. Målsäganden bör tillfrågas om han eller hon vill bli underrättad om i vilken kriminalvårdsanstalt den intagne befinner sig, den intagnes förflyttning till öppen anstalt och om den intagnes vistelser utanför anstalt. Det bör i sammanhanget nämnas att lagen om rättspsykiatrisk vård för närvarande är föremål för en översyn inom Socialdepartementet på grundval av en nyligen genomförd utvärdering. I denna behandlas bl.a. lagens 28 §. Det kan vara lämpligt att i det sammanhanget överväga en ändring av denna paragraf så att dess tillämpningsområde definieras på samma sätt som enligt det nu framlagda förslaget.

I promemorian avfärdades tanken på att införa regler om under-

rättelser såvitt gäller dem som undergår vård enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) och enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall (LVM). Under remissbehandlingen har bl.a. från Rikspolisstyrelsen påpekats att en motsvarande bestämmelse som den som nu har föreslagits beträffande intagna i anstalt också borde gälla de som är omhändertagna enligt LVU. Rikspolisstyrelsen anser också bl.a. att domstol eller åklagare skall kunna föreskriva att brottsoffer skall få underrättelse om vistelseort och eventuella avvikelser från denna när det gäller personer som omhändertagits för vård på grund av brott.

Enligt 31 kap. 1 § BrB får rätten överlämna åt socialnämnden att föranstalta om erforderlig vård inom socialtjänsten om gärningsmannen är under 21 år och kan bli föremål för vård eller annan åtgärd enligt socialtjänstlagen eller lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga. Vård enligt LVU skall enligt lagens 3 § beslutas om den unge utsätter sin hälsa eller utveckling för en påtaglig risk att skadas genom missbruk, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende. En motsvarande möjlighet finns enligt 31 kap. 2 § brottsbalken beträffande den som har begått en brottslig gärning och kan bli föremål för vård enligt LVM.

Socialutskottet har nyligen (bet. 1993/94:SoU1) med anledning av en motion som överlämnats från justitieutskottet behandlat frågan om rätt för målsäganden att bli underrättad när den som är omhändertagen enligt LVU avviker eller vistas på fri fot. I samband med överlämnandet tillstyrkte justitieutskottet i ett yttrande att det beträffande ungdomar som vårdas på särskilda ungdomshem enligt 12 § LVU införs en motsvarande reglering som den som gäller enligt lagen om rättspsykiatrisk vård och för intagna i kriminalvårdsanstalt. I sitt betänkande uttalar socialutskottet bl.a. att det finns anledning att överväga en ordning med underrättelse till målsäganden beträffande gärningsmän som vistas på särskilda ungdomshem. Enligt utskottet bör dock beredningen av förslagen i brottsofferpromemorian och förslagen från Ungdomsbrottskommittén avvaktas innan riksdagen överväger något initiativ med anledning av motionen. Riksdagen biföll den 27 oktober 1993 utskottets hemställan.

Den av regeringen år 1990 tillsatta Ungdomsbrottskommittén har nyligen överlämnat sitt betänkande Reaktion mot ungdomsbrott (SOU 1993:35). I betänkandet föreslås bl.a. att påföljden överlämnande till vård inom socialtjänsten enligt 31 kap. 1 § BrB skall utmönstras ur reaktionssystemet och att en ny påföljd, s.k. särskild tillsyn, införs. Särskild tillsyn är avsedd att vara en frihetsberövande påföljd på viss tid - sex månader till två år - som skall verkställas i särskilda ungdomshem (§ 12-hem). Ungdomsbrottskommitténs förslag bereds

för närvarande inom Justitiedepartementet. Frågan om underrättelse till målsägande när det gäller frihetsberövade ungdomar liksom ungdomar som är föremål för tvångsvård enligt LVU bör tas upp i samband med beredningen av Ungdomsbrottskommitténs förslag.

Regeringen är för dagen inte heller beredd att införa regler om att målsäganden skall underrättas när personer som undergår vård enligt LVM avviker eller vistas på fri fot.

10 Verkställighet av domar angående skadestånd

Regeringens förslag: En målsägande, som är fysisk person, skall inte själv behöva ta initiativ till indrivning av det skadestånd han eller hon tillerkänts av domstol. Domstolen skall automatiskt sända domen till kronofogdemyndigheten varefter målsäganden skall tillfrågas om domen skall verkställas genom kronofogdemyndighetens försorg. Förslaget föranleder, utöver förordningsändringar, en ändring i 2 kap. 2 § utsökningsbalken.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Promemorians förslag omfattar dock även målsägande som är juridiska personer.

Remissinstanserna: Remissutfallet är blandat. Några remissinstanser anser att det borde vara tillräckligt att domstolen lämnar upplysningar om hur utsökningsförfarandet går till. En remissinstans anser att staten under vissa förutsättningar bör förskotta skadestånden. En annan menar att det inger principiella betänkligheter att ge målsägande ytterligare särställning jämfört med andra svaga eller utsatta grupper.

Skälen för regeringens förslag: Den som genom ett domstolsavgörande blivit tillerkänd skadestånd kan, om den dömde inte betalar frivilligt, ansöka om verkställighet hos kronofogdemyndigheten. Bestämmelser om förfarandet finns i utsökningsbalken. Ansökan om verkställighet kan göras såväl muntligen som skriftligen (2 kap. 1 §). Sökanden skall ange den åtgärd han yrkar samt ge in exekutionstiteln, dvs. i detta fall domen. Det finns inget krav på att domen skall ha vunnit laga kraft för att ansökan skall få göras (3 kap. 1 och 3 §§). En dom som inte har vunnit laga kraft kan verkställas i vissa fall och under villkor som anges i 3 kap. 5-9 §§. Bestämmelser om ansökningsförfarandet m.m. finns också i utsökningsförordningen (1981:981).

I olika sammanhang har frågan väckts om att det allmänna i större utsträckning borde underlätta för brottsoffer att få ut skadestånd som de har tillerkänts genom domstols dom. Brottsförebyggande rådet har t.ex. ansett att staten bör medverka till att brottsoffret får ekonomisk kompensation om han eller hon inte kan förmå den dömde att betala skadeståndet (BRÅ rapport 1988:1). Förslag om att skadestånd på grund av brott skulle ges förmånsrätt har också framförts i olika sammanhang. Frågor om verkställighet av skadestånd på grund av brott har också uppmärksamrats i riksdagen, bl.a. i lagutskottets betänkande bet. 1991/92:LU8.

Enligt regeringens mening är det av flera skäl uteslutet att överväga en ordning som innebär att staten generellt skulle förskottera utdömda skadestånd eller att ge skadestånd på grund av brott någon förmånsrätt. Däremot bör myndigheterna i större utsträckning än i dag kunna medverka och bistå målsäganden för att förbättra dennes möjligheter att få ut utdömda skadestånd.

I allmänhet vet målsäganden inte om att han eller hon själv måste vidta åtgärder för att få ut skadeståndet. Även om många domstolar, i samband med att domen i målet avkunnas, lämnar målsäganden information om hur han eller hon skall förfara för att få ut sitt skadestånd svävar många i okunskap om att det är de själva som måste ta initiativ till tvångsvis verkställighet av domen. Ett sätt att försöka komma till rätta med problemet är naturligtvis att förbättra informationen och att t.ex. till domen som skickas till målsäganden bifoga en broschyr som beskriver hur han eller hon kan förfara om den dömde inte betalar skadeståndet frivilligt. Enligt regeringens mening bör man emellertid inte stanna vid detta.

I promemorian föreslås att målsäganden inte själv skall behöva ge in domen till kronofogdemyndigheten. I stället skall domstolen direkt till kronofogdemyndigheten i det län där den tilltalade har sitt hemvist översända en kopia av domen sedan den vunnit laga kraft. Enligt förslaget skall kronofogdemyndigheten därefter ta kontakt med målsäganden och höra efter om denne vill ansöka om verkställighet. Om målsäganden vill göra en sådan ansökan, skall kronofogdemyndigheten hjälpa målsäganden att göra ansökan, muntligen eller skriftligen. Det kan påpekas att en målsägande som söker verkställighet av en dom som gäller enskilt anspråk på grund av brott enligt 15 § förordningen (1992:1094) om avgifter vid kronofogdemyndigheterna är befriad från skyldighet att betala avgift.

Remissutfallet är blandat. Några remissinstanser anser att det bör vara tillräckligt om domstolen informerar målsäganden om hur utskönningsförfarandet går till. En annan remissinstans påpekar att det inte finns anledning ge målsägande ytterligare särställning jämfört med

andra utsatta grupper i samhället.

Enligt regeringens mening är det angeläget att ta till vara de möjligheter som finns när det gäller att förbättra målsägandes möjligheter att få ut skadestånd. Regeringen ansluter sig därför till promemorians förslag och föreslår att det genomförs såvitt gäller målsägande som är fysiska personer. Enligt regeringens mening finns det inte några skäl för att låta juridiska personer omfattas av den nya ordningen. Generellt sett bör dessa ha bättre möjligheter att själva ta till vara sin rätt än enskilda människor som utsatts för brott. I enlighet med promemorians förslag bör domstolen översända domen först sedan den vunnit laga kraft. Härigenom får den skadeståndsskyldige möjlighet att frivilligt betala skadeståndet innan frågan om verkställighet aktualiseras hos kronofogdemyndigheten. Förslaget föranleder en ändring i 2 kap. 2 § UB och, som regeringen avser att återkomma till, ändringar i utsökningsförrordningen och i förrordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m.

Förslaget innebär att en målsägande, som är fysisk person, inte själv behöver ta initiativ till att frågan om verkställighet tas upp. Kanske kan en sådan ordning också bidra till att de dömda blir mer villiga att betala frivilligt, när de vet att saken sannolikt kommer att bli ett ärende hos kronofogdemyndigheten vid utebliven betalning och att detta medför en extra kostnad för den dömde.

Riksskatteverket har uppmärksammat att det kan uppstå svårigheter med målsägande som har s.k. skyddade adresser eftersom dessa uppgifter, för vilka ofta råder sekretess, kräver särskilda säkerhetsrutiner. Enligt regeringens mening kräver detta ingen särskild författningsreglering.

11 Kostnader för inrättandet av en brottsofferfond

När det gäller förslaget om en brottsofferfond kommer uppbörd och indrivning av fondavgifter att ske på samma sätt som uppbörd och indrivning av böter. Kostnaderna kan därför i stor utsträckning begränsas till rena initialkostnader för berörda myndigheter. Såsom redovisats i det föregående kommer dock indrivningsåtgärder att krävas beträffande en stor del av fondavgifterna. Initialkostnaderna, liksom den merkostnad som uppkommer för indrivningen, bör finansieras genom besparingar på annat håll inom Justitiedepartementets ansvarsområde. Löpande kostnader för handläggning av fonden och för medelsförvaltningen bör betalas av fondens medel. Viss del av den aviserade sänkningen av fångarnas ersättningar bör bidra till

12 Ikraftträdande m.m.

De föreslagna författningsändringarna bör kunna träda i kraft den 1 juli 1994. Av 2 kap. 10 § regeringsformen följer att bestämmelserna om avgift till brottsofferfonden inte får tillämpas i fråga om brott som har begåtts före ikraftträdandet. Detta bör framgå av en särskild övergångsbestämmelse till lagen om brottsofferfond. Det innebär att, om det är fråga om flera brott av vilka en del begåtts före och andra efter ikraftträdandet, avgift skall tas ut om det bland de senare finns åtminstone något brott som har fängelse i straffskalan.

I övrigt behövs inga övergångsbestämmelser.

13 Författningskommentar

13.1 Förslaget till lag om brottsofferfond

1 §

I *första stycket* regleras fondavgiftens storlek samt avgränsas den personkrets som skall åläggas att betala avgift till brottsofferfonden. Eftersom det är fråga om rättsverkan av brott måste avgiftens storlek regleras genom lag (se 8 kap. 7 § andra stycket regeringsformen).

En fondavgift skall tas ut för varje dom enligt vilken någon döms för ett eller flera brott om fängelse ingår i straffskalan för något av brotten. Detta gäller oavsett vilken påföljd som döms ut i det enskilda fallet. Skälen för det föreslagna systemet och förutsättningarna för uttag av fondavgift har utvecklats närmare i avsnitt 4.2. Regleringen innebär t.ex. att avgift tas ut även i de fall den dömd överlämnas till särskild vård enligt bestämmelserna i 31 kap. BrB och när rätten enligt 34 kap. 1 § första stycket 1 BrB förordnar att tidigare ådömd påföljd skall avse annat brott. Bestämmelsen i 36 kap. 13 § BrB om förverkande och annan särskild rättsverkan av brott när det gäller psykiskt störda lagöverträdare blir tillämplig även på fondavgift. Denna grupp kan alltså åläggas fondavgift endast om det enligt vad som närmare sägs i lagrummet kan anses skäligt.

Det ankommer på domstolen att utan särskilt yrkande fatta beslut om avgift till brottsofferfonden. Om en dom, som innefattar fondavgift, överklagas följer av allmänna regler att högre rätt inte skall

ålägga ytterligare en fondavgift, om t.ex. underrättens dom fastställs. Har däremot underrätten t.ex. helt frikämt den tilltalade eller dömt honom endast för något rent bötesbrott och överrätten dömer honom för något fängelsebrott, skall givetvis överrätten ålägga honom fondavgift.

Om två tingsrättsdomar som båda innehåller beslut om fondavgift handläggs gemensamt i hovrätten, skall hovrätten normalt döma ut endast en avgift. Det följer av bestämmelsens konstruktion som innebär att endast en avgift tas ut per dom, oavsett hur många brott domen omfattar. Det är också en naturlig ordning mot bakgrund av reglerna i 30 kap. 3 § BrB som föreskriver att rätten skall döma till gemensam påföljd när någon döms för flera brott, om inte något annat är föreskrivet. Sistnämnda bestämmelse är tillämplig också när en hovrätt samtidigt överprövar två tingsrättsdomar (NJA 1975 s. 691); hovrätten kan t.ex. inte fastställa de två tingsrättsdomarna utan skall undanröja straffbestämningarna och bestämma en ny gemensam påföljd. Regleringen innebär i och för sig att den som har dömts vid två tillfällen genom två separata tingsrättsdomar kan överklaga de båda domarna i ansvars- eller påföljdsdelen med det enda syftet att bli av med en av fondavgifterna och vinna framgång. Om domarna bara överklagas såvitt gäller fondavgifterna - och domarna i övriga delar vinner laga kraft - utgör den omständigheten att domarna överklagas samtidigt inte ensam någon grund för att upphäva den ena fondavgiften. Om påföljden i tingsrätten har bestämts till böter krävs det dessutom att hovrätten först meddelar prövningstillstånd (jfr prop. 1992/93:216 s. 89).

Av *andra meningen* i detta stycke framgår att fondavgift skall tas ut även i de fall fråga om ansvar för brott tas upp av åklagare genom strafföreläggande. Åklagaren skall då självmant fatta beslut om avgift till brottsofferfonden och ta in detta i strafföreläggandet.

Av *andra stycket* följer att avgift inte skall tas ut om påföljdseftergift meddelas.

Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

2 §

Enligt denna paragraf skall bestämmelserna om bortfallande av böter tillämpas på fondavgift, vilket bl.a. innebär att fordran på fondavgift inte får drivas in sedan fem år förflutit från det domen eller strafföreläggandet vann laga kraft. Däremot blir de bestämmelser i 35 kap. 7 § BrB som gäller preskriptionstid i fall av bötesförvandling inte tillämpliga eftersom fondavgift inte kan förvandlas till fängelse. Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

Av *första stycket* framgår att fondavgifterna avsätts till särskild förvaltning i en brottsofferfond. Där anges också fondens ändamål i stora drag samt överlämnas till regeringen att föreskriva närmare riktlinjer för fondens verksamhet.

Fondens medel har genom *första stycket* undandragits regeringens disposition varför det i *andra stycket* särskilt anges att fondens medel efter beslut av regeringen får tas i anspråk för kostnaderna för förvaltning av fonden. Såsom *Lagrådet* påpekar täcker begreppet förvaltning såväl administration som förvaltning.

4 §

Det ankommer på regeringen att meddela närmare föreskrifter om brottsofferfondens förvaltning.

Övergångsbestämmelsen

Bestämmelsen har kommenterats i avsnitt 11. Den har utformats efter förslag av *Lagrådet*.

13.2 Förslaget till lag om ändring i rättegångsbalken

20 kap.

15 §

En ändring har gjorts i *första stycket*. Den innebär att domstolen inte längre skall pröva om en målsägande, som vill anlita en stödperson, med hänsyn till brottets art eller annars kan antas vara i behov av personligt stöd under rättegången. Målsäganden får i fortsättningen själv avgöra denna fråga. Domstolen skall, liksom tidigare, avgöra om den önskade stödpersonen är lämplig eller inte. Skulle domstolen anse att personen inte är lämplig behöver det inte medföra att han eller hon inte alls får närvara under rättegång. Enligt huvudregeln i 5 kap. 1 § första stycket RB är huvudförhandlingen offentlig. Det är först om domstolen förordnar om stängda dörrar som personen i fråga kan vara tvungen att lämna rättsalen.

I övrigt hänvisas till motiveringen i avsnitt 6.

10 §

Den ändring, som har gjorts i paragrafens *tredje stycke*, innebär att en stödperson enligt 20 kap. 15 § RB har rätt att närvara vid förhör med målsäganden, om detta kan ske utan men för utredningen. Hänvisningen till 20 kap. 15 § RB innebär att både stödpersonens uppgifter och de krav som uppställs beträffande vederbörandes lämplighet blir desamma under förundersökning och rättegång. En skillnad, som framgår direkt av lagtexten, är att målsäganden under förundersökning får åtföljas av en stödperson endast om det kan ske utan men för utredningen. Frågan har behandlats i avsnitt 6.

36 kap.

10 §

Ändringen i paragrafens *första stycke* innebär att rätten inte som hittills alltid skall inleda förhöret med att fråga vittnet om ålder, yrke och hemvist. I stället gäller att dessa uppgifter skall efterfrågas endast i den utsträckning det behövs. Vid förhör med målsäganden skall enligt 37 kap. 3 § RB bestämmelsen i 36 kap. 10 § tillämpas. Ändringen gäller därför också vid förhör med målsäganden. I första stycket har också vissa språkliga ändringar gjorts. Ändringen har behandlats i avsnitt 8.

45 kap. 9 och 16 §§, 51 kap. 8 och 10 §§ samt 55 kap. 8 och 10 §§

Ett tillägg har gjorts i 45 kap. 9 och 16 §§ som innebär att uppgift om målsägandes eller vittnens ålder, yrke och bostadsadress inte skall framgå av det exemplar av stämningsansökan och därvid fogade handlingar som delges den tilltalade. Undantag gäller om någon sådan uppgift har betydelse för själva åtalet. Samma gäller i fråga om vadeinlaga, revisionsinlaga och genmälen, vilket framgår av de ändringar som gjorts i 51 kap. 8 och 10 §§ samt 55 kap. 8 och 10 §§. Ändringarna tar uteslutande sikte på mål om allmänt åtal och omfattar således inte de - fåtaliga - fall då en målsägande väcker enskilt åtal. Skälen för ändringarna har redovisats i avsnitt 8.

2 §

Ändringen innebär att fondavgift skall föreläggas den misstänkte till godkännande på samma sätt som förverkande eller annan sådan särskild rättsverkan. Skälen för ändringen har redovisats i avsnitt 4.2.

11 §

Ändringen innebär att ett strafföreläggande som endast avser böter och fondavgift under vissa förutsättningar skall anses godkänt genom betalning, trots att skriftligt godkännande inte har skett. Skälen för förslaget har utvecklats i avsnitt 4.2.

13.3 Förslaget till lag om ändring i utsökningsbalken

2 kap.

2 §

Om exekutionstiteln är en dom som har översänts från en domstol till kronofogdemyndigheten på grund av föreskrift i lag eller annan författning, behöver sökanden inte ge in den till kronofogdemyndigheten. Detta följer av ett nytt *femte stycke* i bestämmelsen. Ändringen tar sikte på domar som det är meningen att domstolarna i fortsättningen självmant skall skicka till kronofogdemyndigheten, nämligen brottmålsdomar som innehåller en förpliktelse för en tilltalad att utge skadestånd till en målsägande, som är fysisk person. Bestämmelsen förutsätter en ändring i förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m. om att domstolen skall skicka sådana domar till kronofogdemyndigheten och även en ändring i utsökningsförordningen. Skälen för förslaget har redovisats i avsnitt 10.

13.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt m.m.

35 §

Om en intagen avtjänar straff för ett brott som har riktat sig mot

någons liv, hälsa, frihet eller frid, skall målsäganden, enligt *första stycket*, tillfrågas om han eller hon vill bli underrättad om i vilken kriminalvårdsanstalt den intagne befinner sig, om den intagnes förflyttning till öppen anstalt, om permissioner och vistelser utanför anstalten enligt 32 -34 §§ i samma lag, om frigivning, om rymning och om uteblivande efter permission.

Andra stycket, som anger när underrättelsen till målsäganden skall lämnas, har formulerats i enlighet med *Lagrådets* förslag. Underrättelsen till målsäganden skall - som grundregel - göras så tidigt som möjligt och - i de fall det kan ske - innan den intagne lämnar anstalten. Men när det gäller frigivning kan, såsom Lagrådet påpekat, ett sådant beslut meddelas så tidigt att det av informationsskäl är bättre att vänta något med underrättelsen till målsäganden. Det föreskrivs därför att underrättelsen skall lämnas lämplig tid före frigivningen. Det bör ankomma på Kriminalvårdsstyrelsen att lämna närmare anvisningar om detta.

Underrättelseskyldigheten åvilar styresmannen eller dennes ställföreträdare vid den anstalt där den dömda är intagen. Bestämmelsen motsvarar i princip Kriminalvårdsstyrelsens allmänna råd (ARK 1988:5). Ändringen har kommenterats i avsnitt 9.

13.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1993:891) om in- drivning av statliga fordringar m.m.

2 §

Ändringen innebär att införsel får äga rum för brottsofferfondsavgift. Skälen för ändringen har redovisats i avsnitt 4.2.

13.6 Förslaget till lag om ändring i brottsskadelagen (1978:413)

12 §

Brottsskadenämnden har ersatts med Brottsoffermyndigheten. När det gäller reglerna om överklagande har terminologin moderniserats.

13 §

Av paragrafen framgår att det hos Brottsoffermyndigheten finns en

nämnd som avgör vissa ärenden om brottskadeersättning och att nämnden utses av regeringen. Ändringarna har kommenterats i avsnitt 5. Prop. 1993/94:143

13.7 Förslaget till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

I 7 kap. 30 § har Brottskadenämnden ersatts med Brottsoffermyndigheten.

14 Anslagsfrågor för budgetåret 1994/95

Regeringen har i 1994 års budgetproposition (prop. 1993/94:100 bil. 3) föreslagit riksdagen att, i avvaktan på en särskild proposition rörande bl.a. förslag till organisation m.m. av en myndighet med ett övergripande ansvar för brottsofferfrågor, för budgetåret 1994/95 under angivna anslagsrubriker beräkna följande belopp.

G 3. Brottskadenämnden:	
Förvaltningskostnader	7 049 000 kr
G 4. Brottskadenämnden:	
Ersättning för skador på grund av brott	35 000 000 kr

Regeringen återkommer nu till dessa frågor.

Andra huvudtiteln

G. ÖVRIGA MYNDIGHETER

G 3. Brottsoffermyndigheten: Förvaltningskostnader

1992/93 Utgift	6 122 367 ¹
1993/94 Anslag	7 049 000 ¹
1994/95 Förslag	7 944 000

¹ G 3. Brottskadenämnden: Förvaltningskostnader

Antalet ansökningar om brottsskadeersättningar har fortsatt att öka kraftigt. Under budgetåret 1992/93 ökade antalet personskadeärenden med 54 procent och sakskskadeärendena med 8 procent jämfört med budgetåret innan. Mot bakgrund av att antalet brottsskadeärenden kraftigt har ökat beräknar regeringen ett ramanslag för förvaltningskostnader under nästa budgetår till 7 944 000 kr. Det ytterligare medelsbehov som uppstår till följd av Brottsoffermyndighetens uppgifter enligt regeringens förslag finansieras genom medel ur brottsofferfonden samt engångsvisa finansieringar inom Justitiedepartementets verksamhetsområde.

G 4. Brottsoffermyndigheten: Ersättning för skador på grund av brott

1992/93 Utgift	45 632 533 ²
1993/94 Anslag	35 000 000 ²
1994/95 Förslag	50 000 000

² G 4. Brottsskadenämnden: Ersättning för skador på grund av brott

Regeringens överväganden

Under budgetåret 1992/93 utbetalades brottsskadeersättningar för drygt 45 600 000 kr. Mot bakgrund av att antalet ansökningar har ökat och fortsätter att öka beräknas anslaget till 50 000 000 kr för nästa budgetår.

Bidrag till Brottsofferjourernas riksförbund har sedan år 1989 utgått från detta anslag. För innevarande budgetår har förbundet erhållit ett bidrag om 1 miljon kronor. Enligt regeringens förslag om inrättande av en brottsofferfond skall sådana organisationer som stödjer brottsoffer som t.ex. Brottsofferjourernas riksförbund vända sig till brottsofferfonden med begäran om bidrag. För att underlätta övergången till den nya ordningen och för att förbundet skall kunna planera sin verksamhet för nästa budgetår har 1 miljon kronor beräknats till Brottsofferjourernas riksförbund även för budgetåret 1994/95 under detta anslag.

Sammanfattning av promemorian Brottsoffren i blickpunkten - åtgärder för att stärka brottsoffrens ställning (Ds 1993:29)

Prop. 1993/94:143
Bilaga 1

Utgångspunkten för arbetet med denna promemoria har varit att mot bakgrund av redan genomförda åtgärder på brottsofferområdet kartlägga behovet av ytterligare insatser och föreslå de åtgärder som krävs för att stärka brottsoffrens ställning. Frågorna spänner över ett brett område och omfattar åtgärder av olika slag.

I avsnitt 1 redovisas översiktligt bl.a. vilka åtgärder som på senare tid har vidtagits för att stärka ställningen för dem som har utsatts - eller som riskerar att utsättas - för brott. En kort redogörelse för det arbete som pågår på brottsofferområdet i våra nordiska grannländer lämnas också.

I avsnitt 2 tas frågor om myndigheternas ansvar för brottsoffren upp. Det föreslås en ändring som innebär att polisens informations-skyldighet stärks. När det gäller frågan om att förtydliga socialtjänstens ansvar för brottsoffren föreslås för närvarande inte någon lagändring.

Olika ideella organisationer som är verksamma på brottsofferområdet presenteras i avsnitt 3.

I avsnitten 4 och 5 behandlas frågor om samverkan och samarbete mellan myndigheter och andra samt frågor som rör möjligheten till psykologiskt stöd och terapibehandling för dem som har drabbats av brott. Det föreslås att någon lämplig myndighet får i uppdrag att driva ett projekt för att hitta lokala lösningar för samverkan och samarbete mellan myndigheter och andra. Uppdraget föreslås också omfatta lokala lösningar för att tillgodose brottsoffers behov av psykologiskt stöd och terapibehandling.

Utbildning som rör brottsoffer tas upp i avsnitt 6. Stora satsningar har under senare år gjorts på utbildningssidan och några ytterligare åtgärder bedöms för närvarande inte vara nödvändiga.

Möjligheterna att stärka brottsoffrens ställning under förundersökning och rättegång behandlas främst i avsnitten 7 - 13. Det föreslås bl.a. att målsägandens möjligheter att ta med sig en stödperson under förundersökning och rättegång ökas, avsnitt 8.1, och att informationen till målsäganden om det egna ärendet generellt förbättras.

Förslag om utvidgad rätt till målsägandebiträde och förbättrat rättsligt bistånd till brottsoffer utomlands bereds för närvarande inom Justitiedepartementet (avsnitt 8.2 och 8.3). En proposition beräknas kunna föreläggas riksdagen före sommaren 1993.

I avsnitt 9.1 föreslås regler om att målsäganden under förundersök-

ningen skall informeras om möjligheterna att få statlig brottsskadeersättning, om besöksförbud och om stödperson under rättegång och förundersökning, om möjligheterna att få allmän rättshjälp och rådgivning samt om vilka myndigheter, organisationer och andra som kan lämna stöd och hjälp. Även målsägandens möjligheter att bli underrättad om beslut som fattas under handläggningen av det egna ärendet skall förbättras. Det föreslås, avsnitt 9.2, en ny regel som innebär att målsäganden skall tillfrågas om vilka beslut - bl.a. beslut om att lägga ned en förundersökning - han eller hon vill bli underrättad om. Detsamma gäller underrättelse om tidpunkt för huvudförhandling och om dom i målet. Uppgifterna skall antecknas i förundersökningsprotokollet.

I avsnitt 9.3 föreslås en uttrycklig bestämmelse om att målsäganden sedan åtal har beslutats - på samma sätt som gäller för den misstänkte - har rätt att på begäran få en kopia av förundersökningsprotokollet. Det föreslås också en uttrycklig bestämmelse om skyldighet för domstol att underrätta en målsägande, som har begärt det, om utgången i målet.

Ett förtydligande av de särskilda bestämmelserna om förhör med barn i förundersökningskungörelsen föreslås i avsnitt 10. Bestämmelserna skall gälla vid förhör med alla barn som är under 18 år, oavsett om barnet är misstänkt för brott, målsägande eller vittne.

För att i viss mån öka skyddet för målsäganden och vittnen föreslås i avsnitt 11.2 att uppgifter om målsägandes eller vittnets ålder, yrke och bostadsadress inte skall framgå av det exemplar av stämningsansökan i mål om allmänt åtal som delges den tilltalade. Samma ordning föreslås när det gäller vissa andra inlagor i rättegången och domen i målet. I avsnittet föreslås också att rätten innan ett vittnesmål avläggs eller ett målsägandeförhör hålls skall efterfråga vittnets eller målsägandens ålder, yrke och hemvist endast om det behövs. Inga ändringar föreslås när det gäller polismyndigheters möjlighet att lämna ut brottsanmälningar till brottsofferföreningar (avsnitt 11.3).

Regler om bl.a. målsägandens skyldighet att närvara vid rättegångar och frågor som rör förtursregler i brottmål behandlas i avsnitten 12 och 13. Inga förslag till ändringar läggs fram.

I avsnitt 14 tas frågor om underrättelser till målsägande om frihetsberövade personer upp. Det föreslås nya bestämmelser i lagen om behandlingen av anhållna och häktade m. fl. och i lagen om kriminalvård i anstalt. Om en anhållen eller häktad avviker och det beträffande brott som har föranlett frihetsberövandet finns en målsägande, skall denne underrättas, om det är påkallat. När det gäller intagna i anstalt föreslås att målsäganden i de fall brottet riktat sig mot någons liv, hälsa, frihet eller frid skall tillfrågas om han eller hon vill bli

underrättad om den intagnes vistelser utanför anstalt. Den föreslagna ordningen beträffande intagna i anstalt motsvarar i princip de allmänna råd som Kriminalvårdsstyrelsen har utfärdat.

Avsnitten 15 och 16 innehåller en beskrivning av reglerna för besöksförbud samt en redogörelse för andra åtgärder som har genomförts för att ge utsatta kvinnor ett särskilt skydd. Det gäller t.ex. försöksverksamhet med livvakt och möjligheten till s.k. identitetsbyte. En utvärdering av lagen om fingerade personuppgifter bör göras. I övrigt är åtgärderna av färskt datum eller redan föremål för utvärdering och några ändringsförslag läggs därför inte fram nu.

Frågor som rör bl.a. ersättning enligt skadeståndslagen och brottskadelagen, skadestånd till anhöriga och målsägandens talan om enskilt anspråk tas upp i avsnitten 17-19. Reformarbete pågår för närvarande på dessa områden. Som exempel kan nämnas kommittén om ideell skada och Åklagarutredningen -90, som har lagt fram förslag som för närvarande bereds inom Justitiedepartementet. Resultatet av detta arbetet bör avvaktas. I vissa andra hänseenden bedöms den nuvarande ordningen vara tillfredsställande. I promemorian föreslås därför inga ändringar i denna del.

I avsnitt 20 föreslås regler som underlättar för målsäganden att få ut sitt tillerkända skadestånd i brottmål. I korthet innebär förslaget att domstolen till kronofogdemyndigheten i det län där den dömden har sitt hemvist översänder en kopia av domen sedan den vunnit laga kraft i skadeståndsdelen. Kronofogdemyndigheten tar därefter kontakt med målsäganden för besked om målsäganden vill ansöka om verkställighet. I sådant fall skall kronofogdemyndigheten hjälpa till med upprättandet av sådan ansökan. I samband med att domen i målet sänds till parterna bör information om förfarandet bifogas.

Frågor om skadelindrande arbete behandlas i avsnitt 21. Mot bakgrund av det arbete med alternativa påföljder som ingår i Ungdoms- brotts- och Straffsystemkommittéernas uppdrag läggs inga förslag fram nu.

I avsnitt 22 förslås att en brottsofferfond skall inrättas för att stärka brottsoffrens ställning. Bidrag ur fonden skall utgå för att främja brottsofferarbete av olika slag - bl.a. sådant arbete som utförs inom ideella organisationer - samt för finansiering av brottsskadeersättningar. Fonden skall finansieras med avgifter som skall betalas av dem som döms för brott.

Inrättandet av en brottsofferfond reser ett antal frågor som kräver ytterligare överväganden. Det gäller bl.a. frågan om avgift endast skall utgå för dem som döms för vissa påföljder och om avgift skall utgå för alla slags brott eller endast för vissa. Också frågan om t.ex. fondens organisation och förvaltning samt frågan om ordningen för

uppbörd och verkställighet av avgifterna behöver utredas närmare. Prop. 1993/94:143
Dessa frågor bör övervägas särskilt. Arbetet bör bedrivas skyndsamt Bilaga 1
med siktet inställt på att reformen skall kunna träda i kraft under
1994.

Övriga förslag bör kunna träda i kraft den 1 januari 1994.

I en inom Justitiedepartementet upprättad promemoria BROTTSOFFREN I BLICKPUNKTEN - åtgärder för att stärka brottsoffrens ställning (Ds 1993:29; brottsofferpromemorian) föreslås bl.a. att en brottsofferfond skall inrättas. I denna promemoria övervägs närmare vilka uppgifter en brottsofferfond bör ha samt hur en sådan fond skall finansieras, organiseras och förvaltas.

I avsnitt 2 diskuteras brottsofferfondens uppgifter. Där föreslås att medel ur fonden i enlighet med vad som sägs i brottsofferpromemorian skall få tas i anspråk för

- * bidrag till olika ideella organisationer som verkar på brottsofferområdet,
- * bidrag till privat eller offentlig verksamhet som gäller brottsoffer samt för
- * forskning, utbildning och information om brottsofferfrågor.

I promemorian pekas på att fondens medel i en framtid även bör kunna tas i anspråk för olika reformer på området.

I avsnitt 3 behandlas finansieringen av brottsofferfonden. Där föreslås följande. Den som genom dom eller strafföreläggande lagförs för ett eller flera brott skall erlägga en avgift till brottsofferfonden, om fängelse ingår i straffskalan för något av brotten. Avgift skall tas ut med 300 kr per dom eller strafföreläggande. Avgift skall inte tas ut om påföljdseftergift meddelas. I övrigt skall avgift tas ut oavsett påföljd. Beslut om avgift skall meddelas av domstolen i domen i brottmålet eller av åklagaren i strafföreläggandet.

Frågor om uppbörd och indrivning av avgifterna till brottsofferfonden behandlas i avsnitt 4. Där konstateras att fondavgiften är att hänföra till begreppet särskild rättsverkan av brott, vilket innebär att bestämmelserna i bötesverkställighetslagen (1979:189) blir tillämpliga vid uppbörd och indrivning av fondavgiften. Indrivning av fondavgift skall kunna ske genom införsel. Uppbörd av fondavgift skall alltid få ske oavsett om betalningsskyldigheten har ålagts tillsammans med böter eller annan påföljd.

I avsnitt 5 behandlas frågan om organisation och förvaltning av brottsofferfonden. Där konstateras att fondens verksamhet i enlighet med vad som sägs i brottsofferpromemorian bör knytas till någon befintlig organisation för att de organisatoriska och administrativa kostnaderna skall kunna hållas nere. Den granskning av olika alternativ som görs i avsnittet mynnar ut i ett förslag att Brottskadenämnden skall besluta i frågor om bidrag från fonden och att Kammarkollegiet skall ha ansvaret för den ekonomiska förvaltningen av brottsofferfondens medel.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 1994.

Prop. 1993/94:143
Bilaga 2

1 Förslag till Lag om ändring i rättegångsbalken

Härigenom förskrivs att 20 kap. 15 §, 23 kap. 10 och 21 §§, 36 kap. 10 §, 45 kap. 9 och 16 §§, 51 kap. 8 och 10 §§ samt 55 kap. 8 och 10 §§ rättegångsbalken skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 kap.

15 §¹

Målsägande, som hörs med anledning av åklagarens talan och som med hänsyn till brottets art eller annars kan antas vara i behov av personligt stöd under rättegången, får åtföljas av lämplig person som sådant stöd (stödperson). Sådant stödperson som rätten har kännedom om skall om möjligt underrättas om rättegången.

I vissa fall kan målsägandebiträde förordnas enligt lagen (1988:609) om målsägandebiträde.

Målsägandebiträde skall kallas till huvudförhandling eller annat sammanträde i rätten där målsäganden eller målsägandens ställföreträdare skall höras.

23 kap.

10 §²

Vid förhör skall såvitt möjligt ett av undersökningsledaren anmodat trovärdigt vittne närvara.

Undersökningsledaren skall bestämma om någon annan än ett vittne får närvara vid förhör. Vid förhör, som enligt 18 § andra stycket hålls på den misstänktes begäran, har han och hans försvarare rätt att närvara. Även vid annat förhör får försvarare närvara, om det kan ske utan men för utredningen.

¹Senaste lydelse 1988:610.

²Senaste lydelse 1988:610.

Målsägandebitråde har rätt att närvara vid förhör med målsäganden.

Målsägandebitråde har rätt att närvara vid förhör med målsäganden. *Detsamma gäller en stödperson enligt 20 kap. 15 §, om det kan ske utan men för utredningen.*

Är den som hörs under 15 år, bör den som har vårdnaden om honom vara närvarande vid förhöret, om det kan ske utan men för utredningen.

Undersökningsledaren får förordna att vad som förekommit vid förhör inte får uppenbaras.

21 §³

Vid förundersökningen skall protokoll föras över vad därvid förekommit av betydelse för utredningen.

Sedan utsaga av misstänkt eller annan upptecknats, skall, innan förhöret avslutats, utsagan uppläsas eller tillfälle på annat sätt lämnas att granska uppteckningen samt den hörde tillfrågas, om han har något att erinra mot innehållet. Erinran, som ej föranleder ändring, skall antecknas. Därefter må uppteckningen ej ändras. Har utsagan först efter granskningen antecknats i protokollet, skall uppteckningen biläggas handlingarna.

I mindre mål må i stället för protokoll föras kortfattade anteckningar över det väsentliga, som förekommit vid förundersökningen.

Så snart åtal beslutats, har den misstänkte eller hans försvarare rätt att på begäran få en *avskrift* av protokoll eller anteckningar från förundersökningen. Har offentlig försvarare förordnats för den misstänkte, skall en *avskrift* utan särskild begäran lämnas eller sändas till försvararen.

Så snart åtal beslutats, har den misstänkte, hans försvarare och målsäganden rätt att på begäran få en *kopia* av protokoll eller anteckningar från förundersökningen. Har offentlig försvarare förordnats för den misstänkte, skall en *kopia* utan särskild begäran lämnas eller sändas till försvararen.

36 kap.

10 §

Innan vittnesmål *avlägges*, skall rätten höra vittnet om hans

Innan vittnesmål *avläggs*, skall rätten höra vittnet om hans full-

³Senaste lydelse 1981:1294.

fullständiga namn, ålder, yrke och hemvist, *så ock söka utröna*, om vittnet till part eller till saken står i något förhållande, som kan vara av vikt för bedömandet av tilltron till vittnets berättelse, eller om *eljest omständighet* av betydelse i detta hänseende *förekommer*.

ständiga namn *och, i den mån det behövs*, ålder, yrke och hemvist. *Rätten skall också undersöka* om vittnet till part eller till saken står i något förhållande, som kan vara av vikt för bedömandet av tilltron till vittnets berättelse, eller om *det annars finns omständigheter* av betydelse i detta hänseende.

Står vittne till part i sådant förhållande, som avses i 3 §, skall vittnet erinras om att han icke är skyldig att avlägga vittnesmål.

45 kap.

9 §

Avvisas ej ansökan, skall rätten utfärda stämning å den tilltalade att svara å åtalet.

Stämningen skall jämte stämningensansökan och därvid fogade handlingar *delgivas* den tilltalade.

Stämningen skall jämte stämningensansökan och därvid fogade handlingar *delges* den tilltalade. *Uppgift om målsägandes eller vittnets ålder, yrke eller bostadsadress skall inte delges*.

16 §⁴

Stämning, som utfärdas av åklagare, skall innehålla vad i 4 § stadgas om stämningensansökan och vara undertecknad av åklagaren.

I stämningen skall åklagaren tillika förelägga den tilltalade att inom viss, av åklagaren bestämd tid muntligen eller skriftligen hos rätten uppgiva de bevis han vill åberopa vid huvudförhandlingen och vad han vill styrka med varje särskilt bevis. Detta gäller dock ej, om åklagaren på grund av den tilltalades erkännande eller annan omständighet finner uppenbart, att bevis ej kommer att av den tilltalade uppgivas. Om det är lämpligt, må åklagaren i stämningen kalla den tilltalade till huvudförhandling.

Då mål av åklagare utsättes till huvudförhandling, åligge honom att iakttaga de föreskrifter om tiden för huvudförhandling, som meddelats av rätten; åklagaren äge ombesörja kallelser och förelägganden, som avses i 15 §.

⁴Senaste lydelse 1976:1137.

Stämningen skall med därvid fogade handlingar *delgivas* den tilltalade. Sedan stämningen delgivits, skall den med bevis därom omedelbart tillställas rätten.

Stämningen skall med därvid fogade handlingar *delges* den tilltalade. *Uppgift om målsägandes eller vittnens ålder, yrke och bostadsadress skall inte delges.* Sedan stämningen delgivits, skall den med bevis därom omedelbart tillställas rätten.

51 kap.

8 §⁵

För målets beredande skall vadeinlagen med därvid fogade handlingar *delges* vadesvaranden, som skall föreläggas att avge skriftligt genmäle.

För målets beredande skall vadeinlagen med därvid fogade handlingar *delges* vadesvaranden, som skall föreläggas att avge skriftligt genmäle. *Uppgift om målsägandes eller vittnens ålder, yrke och bostadsadress skall inte delges i mål om allmänt åtal.*

Om det är uppenbart att vadetalan är ogrundad, får hovrätten dock genast meddela dom i målet utan att någon åtgärd enligt första stycket vidtas.

Om tingsrätten har avslagit ett yrkande om åtgärd, som avses i 26-28 kap., eller förordnat om att en sådan åtgärd skall hävas, får hovrätten omedelbart bevilja åtgärden att gälla till dess något annat bestäms. Om tingsrätten har beviljat åtgärd som nu sagts, får hovrätten omedelbart förordna att vidare åtgärd för verkställighet av beslutet inte får äga rum. I frågor om häktning, reseförbud eller omhändertagande enligt 28 kap. brottsbalken får hovrätten göra ändring i tingsrättens beslut även om motparten inte hörts.

Om hovrätten beslutat häkta någon som inte är närvarande vid rätten, skall 24 kap. 17 § tredje och fjärde styckena tillämpas.

10 §⁶

Genmålet skall med därvid fogade handlingar *delgivas* vadekäranden.

Genmålet skall med därvid fogade handlingar *delges* vadekäranden. *Uppgift om målsägandes*

⁵Senaste lydelse 1992:374.

⁶Senaste lydelse 1989:656.

eller vittnens ålder, yrke och bostadsadress skall inte delges.

Finnes för målets beredande ytterligare skriftväxling erforderlig, äge hovrätten förordna därom. Hovrätten äge tillika meddela närmare bestämmelser om skriftväxlingen och därvid även föreskriva, i vilket avseende part skall yttra sig. Part må föreläggas att inkomma med mer än en skrift, endast om särskilda skäl äro därtill.

Under förberedelsen får sammanträde hållas, om det behövs för en ändamålsenlig handläggning av målet.

Vad som sagts om sammanträde per telefon i 45 kap. 13 § och 47 kap. 10 § skall gälla även vid sammanträde enligt denna paragraf.

55 kap.

8 §⁷

För målets beredande skall revisionsinlagan med därvid fogade handlingar *delgivas* revisionssvaranden och föreläggande meddelas honom att inkomma med skriftligt genmäle.

För målets beredande skall revisionsinlagan med därvid fogade handlingar *delges* revisionssvaranden och föreläggande meddelas honom att inkomma med skriftligt genmäle. *Uppgift om målsägandes eller vittnens ålder, yrke och bostadsadress skall inte delges i mål om allmänt åtal.*

Har hovrätten i tvistemål avslagit yrkande om kvarstad eller annan åtgärd enligt 15 kap. eller förordnat om hävande av sådan åtgärd eller i brottmål avslagit yrkande om åtgärd, som avses i 26-28 kap., eller förordnat om hävande av åtgärd, som där sägs, äge Högsta domstolen omedelbart bevilja åtgärden att gälla, till dess annorlunda förordnas. Har hovrätten beviljat åtgärd, som nu sagts, eller förordnat, att dom må verkställas utan hinder av att den icke äger laga kraft, eller fastställt underrätts beslut därom, äge Högsta domstolen ock omedelbart förordna, att vidare åtgärd för verkställighet ej må äga rum. Är fråga om häktning eller reseförbud, må Högsta domstolen utan motpartens hörande göra ändring i hovrättens beslut.

⁷Senaste lydelse 1981:828.

10 §

Genmålet skall med därvid fogade handlingar *delgivas* revisionskäranden.

Genmålet skall med därvid fogade handlingar *delges* revisionskäranden. *Uppgift om målsägandes eller vittnens ålder, yrke och bostadsadress skall inte delges i mål om allmänt åtal.*

Finnes för målets beredande ytterligare skriftväxling erforderlig, äge Högsta domstolen förordna därom. Högsta domstolen äge tillika meddela närmare bestämmelser om skriftväxlingen och därvid även föreskriva, i vilket avseende part skall yttra sig. Part må föreläggas att inkomma med mer än en skrift, endast om särskilda skäl äro därtill.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 2 § utsökningsbalken skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

2 §¹

Sökanden skall ange den åtgärd som han yrkar.

Vid ansökan skall inges den exekutionstitel på grund varav verkställighet söks. Grundas anspråket på löpande skuldebrev eller annan handling, vars företeende utgör villkor för rätt att kräva betalning eller påkalla fullgörande av annan förpliktelse, skall den handlingen inges.

Exekutionstiteln skall inges i huvudskrift eller, om kronofogdemyndigheten anser det tillräckligt, i bestyrkt avskrift. Handling som avses i andra stycket andra meningen skall inges i huvudskrift. Annan handling bör inges i huvudskrift eller bestyrkt avskrift.

Görs ansökan på medium för automatisk databehandling behöver exekutionstiteln inte inges, om den är ett utslag i mål om betalningsföreläggande, som har meddelats tidigast tre år innan verkställighet söks.

Om exekutionstiteln är en dom som har översänts från en domstol till kronofogdemyndigheten på grund av föreskrift i lag eller annan författning, behöver sökanden inte ge in den.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

¹Senaste lydelse 1991:848. (Jfr 1991:878.)

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt m.m.

Prop. 1993/94:143

Bilaga 3

Härigenom föreskrivs att 35 § lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

35 §

Om en intagen avtjänar straff för ett brott som har riktat sig mot någons liv, hälsa, frihet eller frid, skall målsäganden tillfrågas om han eller hon vill bli underrättad om på vilken kriminalvårdsanstalt den intagne befinner sig, den intagnes förflyttning till öppen anstalt, permissioner och vistelser utanför anstalten enligt 32 - 34 §§, tidpunkt för frigivning samt om rymning och uteblivande efter permission.

Underrättelse skall ske så tidigt som möjligt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

¹Lagen omtryckt 1990:1011.

4 Förslag till
Lag om ändring i lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl.

Prop. 1993/94:143
Bilaga 3

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl. skall införas en ny paragraf, 15 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

15 a §

*Om en häktad avviker och det
beträffande brott som föranlett
frihetsberövandet finns en måls-
ägande, skall denne underrättas,
om det är påkallat.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

5 Förslag till
Förordning om ändring i förundersökningskungörelsen
(1947:948)

Prop. 1993/94:143
Bilaga 3

Härigenom föreskrivs i fråga om förundersökningskungörelsen
(1947:948)¹

dels att 13 a - 14, 17 och 20 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i kungörelsen skall införas en ny paragraf, 13 b §, av
följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 a §²

Målsäganden skall om möjligt
underrättas om att åklagaren
under vissa förutsättningar kan
föra talan om enskilt anspråk i
anledning av brott. I samband
därmed bör också på lämpligt
sätt upplysning lämnas om de
regler som gäller för hand-
läggningen av sådana anspråk.

Är brottet sådant att det kan
komma i fråga att förordna måls-
ägandebiträde enligt lagen
(1988:609) om målsägandebiträ-
de, skall målsäganden så snart
som möjligt underrättas om de
regler som gäller för förord-
nande av sådant biträde.

Målsäganden skall om möjligt
underrättas om att åklagaren un-
der vissa förutsättningar kan föra
talan om enskilt anspråk i anled-
ning av brott *och om möjlig-
heterna att få ersättning enligt
brottsskadelagen (1978:413)*. I
samband därmed bör också på
lämpligt sätt upplysning lämnas
om de regler som gäller för
handläggningen av sådana
anspråk.

Är brottet sådant att det kan
komma i fråga att förordna måls-
ägandebiträde enligt lagen
(1988:609) om målsägandebiträ-
de *eller att meddela besöks-
förbud enligt lagen (1988:688)*
om besöksförbud, skall måls-
äganden så snart som möjligt
underrättas om de regler som
gäller för förordnande av måls-
ägandebiträde *eller meddelande
av besöksförbud*.

*Målsäganden skall i lämplig
utsträckning ges information om
reglerna om stödperson i 20 kap.
15 § och 23 kap. 10 § rätte-*

¹Kungörelsen omtryckt 1969:589.

²Senaste lydelse 1988:611.

gångsbalken, om möjligheterna att få allmän rättshjälp och rådgivning enligt rättshjälpslagen (1972:429) samt om vilka myndigheter, organisationer och andra som kan lämna stöd och hjälp.

13 b §

Målsäganden skall om möjligt tillfrågas om huruvida han eller hon vill bli underrättad om beslut om att förundersökning inte skall inledas eller att en inledd förundersökning skall läggas ned, beslut om att åtal inte skall väckas, tidpunkt för huvudförhandling i målet samt dom i målet.

14 §³

Läggs en förundersökning ned eller beslutas att åtal inte skall väckas, skall den som hörts som skäligen misstänkt för brottet underrättas.

Beslutas att förundersökning inte skall inledas eller att en inledd förundersökning skall läggas ned eller att åtal inte skall väckas, skall underrättelse ske till målsägande som angett brottet eller anmält enskilt anspråk i anledning av brottet eller begärt att bli underrättad. Har den som övertagit målsägandens anspråk gjort anmälan om enskilt anspråk, skall även han underrättas.

Underrättelse enligt andra stycket behövs inte vid beslut av polismyndighet om att inte inleda eller att lägga ned en förundersökning, om utredningen inte lett så långt att någon varit skäligen misstänkt för brottet.

Underrättelse enligt andra stycket behövs inte vid beslut av polismyndighet om att inte inleda eller att lägga ned en förundersökning, om utredningen inte lett så långt att någon varit skäligen misstänkt för brottet. *Underrättelse till målsäganden skall dock alltid ske om målsäganden har begärt det.*

³Senaste lydelse 1988:7.

17§⁴

Förhör med *barn* skall planeras och verkställas så att fara för att *barnet* tar skada inte uppkommer. Särskild varsamhet bör iakttas om förhöret rör sexuallivet. Det bör noga tillses att uppseende inte väcks kring förhöret. Detta får inte göras mera ingående än omständigheterna kräver. Förhör bör äga rum endast en gång, såvida det inte främst med hänsyn till *barnet* är lämpligare att hålla flera förhör.

Förhör med *någon som är under 18 år och som är misstänkt för brott, målsägande eller vittne*, skall planeras och verkställas så att fara för att *denne* tar skada inte uppkommer. Särskild varsamhet bör iakttas om förhöret rör sexuallivet. Det bör noga tillses att uppseende inte väcks kring förhöret. Detta får inte göras mera ingående än omständigheterna kräver. Förhör bör äga rum endast en gång, såvida det inte främst med hänsyn till *barnet* är lämpligare att hålla flera förhör.

20 §⁵

Av protokoll vid förundersökning bör framgå vem som är undersökningsledare. Har förhör hållits, skall antecknas vem som hållit förhöret. Protokollet skall underskrivas av protokollföraren.

I protokollet skall antecknas:

angivelsen eller vad som eljest föranlett förundersökningen,
tid och plats för företagande av åtgärder under förundersökningen,
iakttagelser vid brottsplatsundersökning,
utsagor av hörda personer samt erforderliga upplysningar om dem,
uppgift huruvida den misstänkte var påverkad av starka drycker eller annat berusningsmedel vid brottets begående och huruvida brottet kan antagas stå i samband med missbruk av alkohol eller annat berusningsmedel av denne,

namn å förhörsvittne och övriga vid förhör närvarande,

beslut huruvida annan än förhörsvittne medgivits övervara förhör samt att vad som framkommit vid förhör ej må uppenbaras,

framställningar till rätten om vittnesförhör eller annan utredning under förundersökningen, om upptagande av bevisning jämlikt 23 kap. 15 § rättegångsbalken samt om föreläggande att förete skriftligt bevis eller tillhandahålla föremål för besiktning ävensom

⁴Senaste lydelse 1991:1766.

⁵Senaste lydelse 1990:1415.

beslut däröver,

sakkunnigyttranden,

beslut och uppgifter rörande användande av tvångsmedel,
underrättelse till misstänkt jämlikt 23 kap. 18 § första stycket första meningen rättegångsbalken samt till misstänkt och hans försvarare enligt samma stycke fjärde meningen med angivande även av om de krävt ytterligare utredning eller i övrigt velat anföra något,

anmaning enligt 2 § strafföreläggandekungörelsen (1970:60),

uppgift huruvida målsägande eller den som övertagit målsägandens anspråk ämnar föra ersättningstalan i anledning av brottet,

erforderliga uppgifter om enskilt anspråk när åklagaren förbereder även talan därom och, om det är möjligt, den misstänktes yttrande över sådant anspråk,

begäran av målsägande att åtal skall väckas för brott, som i annat fall kan föranleda strafföreläggande,

uppgift huruvida målsäganden vill bli underrättad om tidpunkt för huvudförhandling i målet, uppgift om underrättelser och information till målsäganden enligt 13 a och 13 b §§,

uppgift om att underrättelse skett enligt 13 a §, uppgift om huruvida målsäganden vill bli underrättad i fall som anges i 13 b §,

uppgift om uppmaning enligt 5 a §,

ävensom vad i övrigt finnes vara av betydelse att anteckna i protokollet.

Avser förundersökningen brott av sådan beskaffenhet att frågan om ansvar får handläggas av en befattningshavare vid försvarsmakten, skall, om det finns någon annan målsägande än staten och denne förklarar att han inte avser att föra ersättningstalan i anledning av brottet, i protokollet antecknas, om han ändå kräver att målet handläggs vid domstol.

Protokoll skall innehålla erforderliga diarieuppgifter, såsom nummer å inkommen angivelse och aktnummer (dossiernummer), ävensom kort beteckning av saken.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1994.

6 Förslag till
Förordning om ändring i utsökningsförordningen (1981:981)

Prop. 1993/94:143
Bilaga 3

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 3 § utsökningsförordningen (1981:981) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

3 §

Muntlig ansökan skall upptecknas av kronofogdemyndigheten.

Om en dom har översänts till kronofogdemyndigheten enligt 25 a § förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m., skall myndigheten kontakta målsäganden för besked om denne vill ansöka om verkställighet samt hjälpa målsäganden med en sådan ansökan.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1994.

7 Förslag till
Förordning om ändring i polisförordningen (1984:730)

Prop. 1993/94:143
Bilaga 3

Häriigenom föreskrivs att 1 kap. 3 § polisförordningen (1984:730)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

3 §

Vid sitt arbete för de ändamål som anges i 1 § polislagen (1984:387) skall myndigheterna uppmärksamma och beakta krav och önskemål från dem som bor och verkar i polisdistriktet.

För detta syfte bör myndigheterna utveckla och välja sådana arbetsformer som bidrar till ett nära och gott förhållande mellan polisen och allmänheten. Polisen bör *vidare sträva efter att ge medborgarna råd och stöd, särskilt dem som har utsatts för brott, samt se till att verksamheten präglas av tillgänglighet och synlighet.*

För detta syfte bör myndigheterna utveckla och välja sådana arbetsformer som bidrar till ett nära och gott förhållande mellan polisen och allmänheten. Polisen bör se till att verksamheten präglas av tillgänglighet och synlighet. *Den bör sträva efter att ge medborgarna råd och stöd och särskilt ge dem som har utsatts för ett brott den information som behövs med anledning av brottet.*

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1994.

¹Förordningen omtryckt 1990:1071.

8 Förslag till
Förordning om ändring i förordningen (1987:1099) om
skyldighet för domstol att underrätta parterna om utgången
i mål och ärenden, m.m.

Prop. 1993/94:143
Bilaga 3

Härigenom föreskrivs att 1 och 4 §§ förordningen (1987:1099) om
skyldighet för domstol att underrätta parterna om utgången i mål och
ärenden, m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Underrättelse till parterna
enligt 17 kap. 9 § sjunde stycket
och 30 kap. 7 § sjätte stycket
rättegångsbalken skall ske genom
att en kopia av domen sänds till
parterna i vanligt brev. Om det
har förekommit någon skiljaktig
mening, skall också denna redovisas.

Underrättelse till parterna
enligt 17 kap. 9 § sjunde stycket
och 30 kap. 7 § sjätte stycket
rättegångsbalken skall ske genom
att en kopia av domen sänds till
parterna i vanligt brev. Om det
har förekommit någon skiljaktig
mening, skall också denna redovisas. *Uppgift om målsägandes
yrke och bostadsadress skall inte
framgå på den kopia av en dom
i brottmål som sänds till den
dömde.*

Att underrättelseskyldigheten i de fall där en part har ombud kan
fullgöras genom underrättelse till ombudet följer av 12 kap. rättegångsbalken.

Vad som nu sagts om domar skall tillämpas även i fråga om slutliga
beslut som har satts upp särskilt. Om ett beslut inte har satts upp särskilt, skall meddelande sändas om innehållet i beslutet och skiljaktig mening, om sådan förekommit, samt om tid och sätt för fullföljd av talan.

3 §¹

Underrättelse enligt 1 § skall i
brottmål ske även till offentlig
försvarare och målsägandebiträde.

Underrättelse enligt 1 § skall i
brottmål ske även till offentlig
försvarare och målsägandebiträde
samt till målsägande som har begärt att få sådan.

¹Senaste lydelse 1988:614.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1994.

Prop. 1993/94:143
Bilaga 3

9 Förslag till
Förordning om ändring i förordningen (1990:893) om under-
rättelse om dom i vissa brottmål, m.m.

Prop. 1993/94:143
Bilaga 3

Härigenom föreskrivs att det i förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m. skall införas en ny paragraf, 25 a §, samt närmast före 25 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Avgöranden om skadestånd

25 a §

Om en dom innehåller förpliktelse för den tilltalade att utge skadestånd till en målsägande, skall, sedan domen har vunnit laga kraft, en kopia av domen försedd med lagakraftbevis sändas till kronofogdemyndigheten i det län där den dömde har sitt hemvist.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1994.

1 Förslag till
Lag om brottsofferfond

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Den som döms för ett eller flera brott skall, om fängelse ingår i straffskalan för något av brotten, i domen åläggas att betala en avgift om 300 kr.

Avgift skall dock inte tas ut om påföljdseftergift meddelas.

I fråga om preskription av avgift gäller bestämmelserna i 35 kap. 7 § brottsbalken.

2 § Bestämmelserna i 1 § tillämpas även i fråga om ansvar för brott som tas upp av åklagare genom strafföreläggande.

3 § Avgifterna skall föras till en brottsofferfond. Fondens medel skall användas för verksamhet som gagnar brottsoffer enligt de föreskrifter som regeringen bestämmer.

Regeringen får besluta att kostnaderna för administration och förvaltning av fonden skall ersättas av fondens medel.

4 § Närmare föreskrifter om förvaltningen av fonden meddelas av regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1994. Bestämmelserna i 1 och 2 §§ gäller dock inte i fråga om brott som har begåtts före ikraftträdandet.

Härigenom föreskrivs att 48 kap. 2 och 11 §§ rättegångsbalken skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

48 kap.

2 §

Föreläggande enligt detta kapitel innebär att den misstänkte till godkännande omedelbart eller inom viss tid förelägges ett bötesstraff, fastställt vid strafföreläggande efter vad åklagaren anser brottet förskylla och vid föreläggande av ordningsbot efter vad som bestäms enligt 14 §.

Är brott förenat med egendoms förverkande *eller* annan sådan särskild rättsverkan, skall också denna föreläggas den misstänkte till godkännande.

Är brott förenat med egendoms förverkande, annan sådan särskild rättsverkan *eller särskild rättsverkan i form av avgift till brottsofferfonden*, skall också denna föreläggas den misstänkte till godkännande.

11 §¹

Avser strafföreläggande *ej* annat än böter och betalas *böterna* till myndighet, som regeringen bestämmer, utan att skriftligt godkännande skett, anses betalningen som godkännande, om det *icke* framgår att den misstänkte *ej* har avsett att godkänna föreläggandet.

Avser strafföreläggande *inte* annat än böter *eller böter och avgift till brottsofferfonden* och betalas *hela beloppet* till myndighet, som regeringen bestämmer, utan att skriftligt godkännande skett, anses betalningen som godkännande, om det *inte* framgår att den misstänkte *inte* har avsett att godkänna föreläggandet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1994.

¹Senaste lydelse 1974:573.

3 Förslag till
Lag om ändring i lagen (1993:891) om indrivning av statliga
fordringar m.m.

Prop. 1993/94:143
Bilaga 4

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1993:891) om indrivning av
statliga fordringar m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Under indrivningen får införsel enligt 15 kap. utsökningsbalken ske
för fordringar som påförts enligt bestämmelserna i

1. uppbördslagen (1953:272), om inte annat föreskrivs i den lagen,
2. lagen (1958:295) om sjömansskatt, om inte annat föreskrivs i den
lagen,
3. lagen (1968:430) om mervärdesskatt,
4. lagen (1972:435) om överlastavgift,
5. lagen (1976:206) om felparkeringsavgift,
6. lagen (1976:339) om saluvagnsskatt,
7. lagen (1984:151) om punktskatter och prisregleringsavgifter,
8. lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare,
om inte annat föreskrivs i den lagen,
9. fordonsskattelagen (1988:327),
10. lagen (1989:471) om investeringsskatt för vissa
byggnadsarbeten,
11. lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för
utomlands bosatta, *eller*
12. lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för
utomlands bosatta artister m.fl.
11. lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för
utomlands bosatta,
12. lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för
utomlands bosatta artister m.fl.,
eller
13. lagen (1994:000) om
brottsofferfond

Att införsel får ske för böter och viten är föreskrivet i 15 kap. 1 § 2
utsökningsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1994.

Härigenom föreskrivs följande.

Brottsofferfondens ändamål

1 § Bidrag från brottsofferfonden får lämnas för att stödja

1. ideella organisationer som verkar på brottsofferområdet,
2. privat eller offentlig verksamhet som gäller brottsoffer samt
3. forskning, utbildning och information om brottsofferfrågor.

Förvaltningen av brottsofferfondens medel

2 § Brottsofferfondens medel skall förvaltas av Kammarkollegiet. För förvaltningen gäller förordningen (1987:778) om placering av fondmedel under Kammarkollegiets förvaltning.

Beslut om bidrag från brottsofferfonden

3 § Frågor om bidrag från brottsofferfonden skall prövas av Brottskadenämnden. Ett beslut om bidrag får förenas med villkor att bidragstagaren skall redovisa användningen av bidraget till nämnden.

Brottskadenämndens beslut i frågor om bidrag från brottsofferfonden får inte överklagas.

Bestämmelser om Brottskadenämndens handläggning av ärenden om bidrag från brottsofferfonden finns i förordningen (1988:984) med instruktion för Brottskadenämnden.

4 § Brottskadenämnden skall följa användningen av de bidrag nämnden har beslutat om. Nämnden skall också se till att resultaten av den forskning och utveckling som bedrivs med medel som lämnats från fonden offentliggörs på lämpligt sätt.

5 § Brottskadenämnden skall varje år före den 15 oktober lämna en berättelse till regeringen om användningen av brottsofferfondens medel under det senaste budgetåret.

Information om brottsofferfonden

6 § När en domstol eller en åklagare meddelar ett beslut om avgift till brottsofferfonden skall domstolen eller åklagaren i samband därmed informera den avgiftsskyldige om brottsofferfonden och dess uppgifter.

7 § Bestämmelser om uppbörd och indrivning av fondavgifter finns i bötesverkställighetslagen (1979:189), lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m., bötesverkställighetsförordningen (1979:197) och indrivningsförordningen (1993:000).

8 § Om en fordran på fondavgift och en fordran på böter har tagits upp i samma exekutionstitel får endast en grundavgift enligt förordningen (1992:1094) om avgifter vid kronofogdemyndigheterna tas ut, oavsett om fordringarna registreras som ett eller flera mål.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1994.

5 Förslag till
Förordning om ändring i bötesverkställighets- förordningen
(1979:197)

Prop. 1993/94:143
Bilaga 4

Härigenom föreskrivs att 3 § bötesverkställighetsförordningen (1979:197) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Verkställighet på grund av föreläggande eller på grund av dom eller slutligt beslut som meddelats av tingsrätt eller hovrätt skall, med de begränsningar som framgår av andra och tredje styckena, i första hand ske genom uppbörd. Rikspolisstyrelsen är central uppbördsmyndighet.

Uppbörd av belopp som avser särskild rättsverkan av brott får ske endast om betalningsskyldigheten har ålagts tillsammans med böter. Uppbörd får inte ske i fråga om böter och belopp som avser särskild rättsverkan av brott, om betalningsskyldighet ålagts flera med solidariskt betalningsansvar.

Uppbörd av belopp som avser *annan* särskild rättsverkan av brott *än avgift till brottsofferfonden* får ske endast om betalningsskyldigheten har ålagts tillsammans med böter. Uppbörd får inte ske i fråga om böter och belopp som avser särskild rättsverkan av brott, om betalningsskyldighet ålagts flera med solidariskt betalningsansvar.

Uppbörd får inte ske, om kvarstad beslutats till säkerhet för betalningsskyldighetens fullgörande.

När en domstol dömer ut ett belopp som kan bli föremål för uppbörd enligt denna paragraf, skall domstolen samtidigt upplysa den bötfällde om möjligheten till frivillig betalning.

Grundas betalning för böter på ett föreläggande av ordningsbot, som har utfärdats beträffande någon som endast tillfälligt uppehåller sig här i landet, får betalningen tas emot av en tjänsteman inom polisväsendet eller en tulltjänsteman. Inbetalda medel skall i sådant fall redovisas till Rikspolisstyrelsen eller, då böterna har betalats till en tulltjänsteman, till tullmyndigheten.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1994.

¹Senaste lydelse 1988:215.

Förordning om ändring i förordningen (1988:984) med instruktion för Brottskadenämnden

Härigenom föreskrivs beträffande förordningen (1988:984) med instruktion för Brottskadenämnden

dels att 1 och 9 §§ skall ha följande lydelse och

dels att rubriken närmast före 5 § skall lyda "Handläggning av ärenden enligt brottsskadelagen (1978:413) och lagen (1994:000) om brottsofferfond".

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Brottskadenämnden prövar ärenden om brottsskadeersättning enligt brottsskadelagen (1978:413).

Brottskadenämnden prövar ärenden om brottsskadeersättning enligt brottsskadelagen (1978:413) *och frågor om bidrag från brottsofferfonden enligt lagen (1994:000) om brottsofferfond.*

Nämnden företräder staten vid och utom domstol i fråga om fordran som avses i 17 § brottsskadelagen.

9 §

Ärenden enligt brottsskadelagen (1978:413) avgörs efter föredragning. Denna ankommer på chefen för kansliet eller en tjänsteman vid nämnden.

Ärenden enligt brottsskadelagen (1978:413) *eller lagen (1994:000) om brottsofferfond* avgörs efter föredragning. Denna ankommer på chefen för kansliet eller en tjänsteman vid nämnden.

Ordföranden eller en vice ordförande får överta beredning och föredragning av ett ärende.

Chefen för kansliet får närvara även när ett ärende föredras av någon annan.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1994.

Förteckning över remissinstanser som har yttrat sig över promemorian Brottsoffren i blickpunkten - åtgärder för att stärka brottsoffrens ställning (Ds 1993:29)

Prop. 1993/94:143
Bilaga 5

Remissyttranden har avgetts av Riksdagens ombudsmän, Justitiekanslern, Hovrätten för Nedre Norrland, Eskilstuna tingsrätt, Domstolsverket, Riksåklagaren, Rikspolisstyrelsen, Kriminalvårdsstyrelsen, Brottsförebyggande rådet, Brottskadenämnden, Riksskatteverket, Kronofogdemyndigheten i Värmlands län, Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet, Jämställdhetsombudsmannen, Svenska kommunförbundet, Landstingsförbundet, Sveriges advokatsamfund, Sveriges försäkringsförbund, Nämndemännens riksförbund, Sveriges domareförbund, Föreningen Sveriges polischefer, Svenska Polisförbundet, Riksorganisationen för kvinnojourer i Sverige (ROKS), Brottsofferjourernas riksförbund (BOJ), Rädda barnens riksförbund, Barnens rätt i samhället (BRIS), Moderata kvinnoförbundet, Centerkvinnorna, Folkpartiet liberalernas kvinnoförbund, Kristdemokratiska samhällspartiets kvinnoförbund, Liberala ungdomsförbundet, Kristdemokratiska samhällspartiets ungdomsförbund. Yttranden har dessutom avgetts av Peter Carlsson, Husmodersförbundet Hem och Samhälle och Riksförbundet för sexuellt likaberättigade (RFSL).

Riksåklagaren har bifogat yttranden från överåklagarna vid åklagarmyndigheterna i Stockholm och Göteborg samt från överåklagaren vid Regionåklagarmyndigheten i Härnösand.

Rikspolisstyrelsen har bifogat yttranden från polismyndigheterna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Karlstad.

Riksskatteverket har bifogat yttranden från kronofogdemyndigheterna i Stockholms län, Göteborgs och Bohus län, Kristianstads län och Norrbottens län.

Förteckning över remissinstanser som har yttrat sig över promemorian Brottsofferfond

Remissyttranden har avgetts av Justitiekanslern, Hovrätten för Nedre Norrland, Eskilstuna tingsrätt, Domstolsverket, Riksåklagaren, Rikspolisstyrelsen, Kriminalvårdsstyrelsen, Brottsförebyggande rådet, Brottskadenämnden, Socialstyrelsen, Riksskatteverket, Kammarkollegiet, Kronofogdemyndigheten i Värmlands län, Juridiska fakultets-

styrelsen vid Lunds universitet, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Prop. 1993/94:143
domareförbund, Riksorganisationen för kvinnojourer i Sverige Bilaga 5
(ROKS), Brottsofferjourernas riksförbund (BOJ) och Barnens rätt i
samhället (BRIS).

Trots att en rad åtgärder har vidtagits för att förbättra situationen för de personer som drabbats av brott är insatserna långt ifrån tillräckliga. Skälen att ytterligare förstärka brottsoffrens ställning väger tungt. Behovet av kunskap om brottsoffren och deras situation är stort. Kunskapen är en nödvändig förutsättning när det gäller att rätt bedöma vilka ytterligare åtgärder som behövs för att stödja brottsoffren. Vidare behövs en centralt samlad opinionsbildning kring brottsofferfrågorna.

I utredningen föreslås att en särskild myndighet tilldelas ett samlat ansvar för brottsofferfrågorna. Denna myndighet bör ha ansvar för såväl de ärenden som idag handläggs av Brottskadenämnden som frågor om bidrag ur den föreslagna brottsofferfonden.

En nationell brottsoffermyndighet bör sålunda inrättas med huvuduppgift att på central nivå driva brottsofferfrågor av sektorsövergripande karaktär. Myndigheten bör utformas till en kvalificerad expertmyndighet och verksamheten indelas i fyra övergripande områden. Myndigheten bör verka som ett centralt organ för kunskapsutveckling och kunskapsförmedling. Myndigheten bör vidare ha till uppgift att fördela medel i form av brottsskadeersättning till enskilda och ersättning från brottsofferfonden till olika projekt. Myndighetens övriga huvudfunktioner bör vara som samordnare av tvärsektorielt arbete och gälla utåtriktat och offensivt arbete i övrigt.

Meningen är inte att myndigheten, utöver handläggningen av brottsskadeärenden, skall överta sådant arbete som för närvarande utförs av andra när det gäller hjälp och stöd till brottsoffer. Det är inte heller meningen att den nya myndigheten skall utöva tillsyn över andra myndigheter.

Det förutsätts att Brottsoffermyndigheten kommer att sträva efter en nära samverkan med Brottsförebyggande rådet (BRÅ) i syfte att utbyta kunskap, men också för att undvika dubbelarbete. Det föreligger dock vissa betydande skillnader mellan det arbete som utförs av BRÅ och det som skall utföras av den nya Brottsoffermyndigheten. Det kan poängteras att den nya myndighetens verksamhet begränsas till brottsofferfrågor.

En ny brottsoffermyndighet kommer på ett påtagligt sätt att kunna bidra till att stärka brottsoffrens ställning. Uppgifterna för den nya myndigheten förutsätter en flexibel och anpassningsbar organisation och ändamålsenliga arbetsformer. En sådan flexibilitet återspeglas i den organisation som väljs för myndigheten. De nya krav som kommer att ställas på Brottsoffermyndigheten motiverar en utökning av

antalet tjänster i förhållande till den nuvarande organisationen vid Brottskadenämnden. Jag beräknar att myndigheten bör tillföras ytterligare fem handläggare eller chefstjänster utöver de personella resurser som förs över till myndigheten från Brottskadenämnden. Härtill kommer behovet av ytterligare en assistenttjänst.

Prop. 1993/94:143
Bilaga 6

2.1 Förslag till lag om brottsofferfond

Härigenom föreskrivs följande.

1 §

Den som döms för ett eller flera brott skall, om fängelse ingår i straffskalan för något av brotten, i domen åläggas att betala en avgift på 300 kr.

Avgift skall inte tas ut om påföljdseftergift meddelas.

I fråga om preskription av avgift gäller bestämmelserna i 35 kap. 7 § brottsbalken.

2 §

Bestämmelserna i 1 § tillämpas även i fråga om ansvar för brott som tas upp av åklagare genom strafföreläggande.

3 §

Avgifterna skall föras till en brottsofferfond. Fondens medel skall, enligt de föreskrifter som regeringen bestämmer, användas för verksamhet som gagnar brottsoffer.

Regeringen får besluta att kostnaderna för administration och förvaltning av fonden skall ersättas av fondens medel.

4 §

Närmare föreskrifter om förvaltningen av fonden meddelas av regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1994. Bestämmelserna i 1 och 2 §§ gäller dock inte i fråga om brott som har begåtts före ikraftträdandet.

Härigenom förskrivs att 20 kap. 15 §, 23 kap. 10 §, 36 kap. 10 §, 45 kap. 9 och 16 §§, 48 kap. 2 och 11 §§, 51 kap. 8 och 10 §§ samt 55 kap. 8 och 10 §§ rättegångsbalken skall ha följande lydelse,

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

20 kap.

15 §¹

Målsägande, som hörs med anledning av åklagarens talan och som med hänsyn till brottets art eller annars kan antas vara i behov av personligt stöd under rättegången, får åtföljas av lämplig person som sådant stöd (stödperson). Sådant stödperson som rätten har kännedom om skall om möjligt underrättas om rättegången.

I vissa fall kan målsägandebiträde förordnas enligt lagen (1988:609) om målsägandebiträde.

Målsägandebiträde skall kallas till huvudförhandling eller annat sammanträde i rätten där målsäganden eller målsägandens ställföreträdare skall höras.

23 kap.

10 §²

Vid förhör skall såvitt möjligt ett av undersökningsledaren anmodat trovärdigt vittne närvara.

Undersökningsledaren skall bestämma om någon annan än ett vittne får närvara vid förhör. Vid förhör, som enligt 18 § andra stycket hålls på den misstänktes begäran, har han och hans försvarare rätt att närvara. Även vid annat förhör får försvarare närvara, om det kan ske utan men för utredningen.

¹Senaste lydelse 1988:610.

²Senaste lydelse 1988:610.

Målsägandebitråde har rätt att närvara vid förhör med målsäganden.

Målsägandebitråde har rätt att närvara vid förhör med målsäganden. *Detsamma gäller en stödperson enligt 20 kap. 15 §, om det kan ske utan men för utredningen.*

Är den som hörs under 15 år, bör den som har vårdnaden om honom vara närvarande vid förhöret, om det kan ske utan men för utredningen.

Undersökningsledaren får förordna att vad som förekommit vid förhör inte får uppenbaras.

36 kap.

10 §

Innan vittnesmål *avlägges*, skall rätten höra vittnet om hans fullständiga namn, ålder, yrke och hemvist, *så ock söka utröna*, om vittnet till part eller till saken står i något förhållande, som kan vara av vikt för bedömandet av tilltron till vittnets berättelse, eller om *eljest omständighet* av betydelse i detta hänseende *förekommer*.

Innan vittnesmål *avläggs*, skall rätten höra vittnet om hans fullständiga namn *och, om det behövs*, ålder, yrke och hemvist. *Rätten skall också försöka klargöra* om vittnet till part eller till saken står i något förhållande, som kan vara av vikt för bedömandet av tilltron till vittnets berättelse, eller om *det annars finns omständigheter* av betydelse i detta hänseende.

Står vittne till part i sådant förhållande, som avses i 3 §, skall vittnet erinras om att han icke är skyldig att avlägga vittnesmål.

45 kap.

9 §

Avvisas *ej* ansökan, skall rätten utfärda stämning *å* den tilltalade att svara *å* åtalet.

Stämningen skall *jämte* stämningensansökan och därvid fogade handlingar *delgivas* den tilltalade.

Avvisas *inte* ansökan, skall rätten utfärda stämning *på* den tilltalade att svara *på* åtalet.

Stämningen skall *tillsammans med* stämningensansökan och därvid fogade handlingar *delges* den tilltalade. *Uppgift om målsägandes eller vittnens ålder, yrke och bostadsadress, som saknar*

betydelse för åtalet, skall inte framgå av de handlingar som delges.

16 §³

Stämning, som utfärdas av åklagare, skall innehålla vad i 4 § stadgas om stämningsansökan och vara undertecknad av åklagaren.

I stämningen skall åklagaren tillika förelägga den tilltalade att inom viss, av åklagaren bestämd tid muntligen eller skriftligen hos rätten uppgiva de bevis han vill åberopa vid huvudförhandlingen och vad han vill styrka med varje särskilt bevis. Detta gäller dock ej, om åklagaren på grund av den tilltalades erkännande eller annan omständighet finner uppenbart, att bevis ej kommer att av den tilltalade uppgivas. Om det är lämpligt, må åklagaren i stämningen kalla den tilltalade till huvudförhandling.

Då mål av åklagare utsättes till huvudförhandling, åligge honom att iakttaga de föreskrifter om tiden för huvudförhandling, som meddelats av rätten; åklagaren äge ombesörja kallelser och förelägganden, som avses i 15 §.

Stämningen skall med därvid fogade handlingar *delgivas* den tilltalade. Sedan stämningen delgivits, skall den med bevis därom omedelbart tillställas rätten.

Stämningen skall med därvid fogade handlingar *delges* den tilltalade. *Uppgift om målsägandes eller vittnens ålder, yrke och bostadsadress, som saknar betydelse för åtalet, skall inte framgå av de handlingar som delges.* Sedan stämningen delgivits, skall den med bevis därom omedelbart tillställas rätten.

48 kap.

2 §

Föreläggande enligt detta kapitel innebär att den misstänkte till godkännande omedelbart eller inom viss tid förelägges ett bötesstraff, fastställt vid strafföreläggande efter vad åklagaren anser brottet förskylla och vid föreläggande av ordningsbot efter vad som bestämts enligt 14 §.

Är brott förenat med egendoms förverkande *eller* annan sådan

Är brott förenat med egendoms förverkande, annan sådan sär-

³Senaste lydelse 1976:1137.

särskild rättsverkan, skall också denna föreläggas den misstänkte till godkännande.

skild rättsverkan *eller särskild rättsverkan i form av avgift enligt lagen (1994:000) om brottsofferfond*, skall också denna föreläggas den misstänkte till godkännande.

11 §⁴

Avser straffföreläggande *ej* annat än böter och betalas *böterna* till myndighet, som regeringen bestämmer, utan att skriftligt godkännande skett, anses betalningen som godkännande, om det *icke* framgår att den misstänkte *ej* har avsett att godkänna föreläggandet.

Avser *ett* straffföreläggande *inte* annat än böter *eller böter och avgift enligt lagen (1994:000) om brottsofferfond* och betalas *hela beloppet* till myndighet, som regeringen bestämmer, utan att skriftligt godkännande skett, anses betalningen som godkännande, om det *inte* framgår att den misstänkte *inte* har avsett att godkänna föreläggandet.

51 kap.

8 §⁵

För målets beredande skall vadeinlagen med därvid fogade handlingar delges vadesvaranden, som skall föreläggas att avge skriftligt genmäle.

För målets beredande skall vadeinlagen med därvid fogade handlingar delges vadesvaranden, som skall föreläggas att avge skriftligt genmäle. *Uppgift om målsägandes eller vittnens ålder, yrke och bostadsadress, som saknar betydelse för åtalet, skall inte framgå av de handlingar som delges i mål om allmänt åtal.*

Om det är uppenbart att vadetalan är ogrundad, får hovrätten dock genast meddela dom i målet utan att någon åtgärd enligt första stycket vidtas.

Om tingsrätten har avslagit ett yrkande om åtgärd, som avses i 26-28 kap., eller förordnat om att en sådan åtgärd skall hävas, får hov

⁴Senaste lydelse 1974:573.

⁵Senaste lydelse 1992:374.

rätten omedelbart bevilja åtgärden att gälla till dess något annat bestäms. Om tingsrätten har beviljat åtgärd som nu sagts, får hovrätten omedelbart förordna att vidare åtgärd för verkställighet av beslutet inte får äga rum. I frågor om häktning, reseförbud eller omhändertagande enligt 28 kap. brottsbalken får hovrätten göra ändring i tingsrättens beslut även om motparten inte hörts.

Om hovrätten beslutat häkta någon som inte är närvarande vid rätten, skall 24 kap. 17 § tredje och fjärde styckena tillämpas.

10 §⁶

Genmålet skall med därvid fogade handlingar *delgivas* vadekäranden.

Genmålet skall med därvid fogade handlingar *delges* vadekäranden. *Uppgift om målsägandes eller vittnens ålder, yrke och bostadsadress, som saknar betydelse för åtalet, skall inte framgå av de handlingar som delges i mål om allmänt åtal.*

Finnes för målets beredande ytterligare skriftväxling erforderlig, äge hovrätten förordna därom. Hovrätten äge tillika meddela närmare bestämmelser om skriftväxlingen och därvid även föreskriva, i vilket avseende part skall yttra sig. Part må föreläggas att inkomma med mer än en skrift, endast om särskilda skäl äro därtill.

Under förberedelsen får sammanträde hållas, om det behövs för en ändamålsenlig handläggning av målet.

Vad som sagts om sammanträde per telefon i 45 kap. 13 § och 47 kap. 10 § skall gälla även vid sammanträde enligt denna paragraf.

55 kap.

8 §⁷

För målets beredande skall revisionsinlagan med därvid fogade handlingar *delgivas* revisionsvaranden och föreläggande meddelas honom att inkomma med skriftligt genmäle.

För målets beredande skall revisionsinlagan med därvid fogade handlingar *delges* revisionsvaranden och föreläggande meddelas honom att inkomma med skriftligt genmäle. *Uppgift*

⁶Senaste lydelse 1989:656.

⁷Senaste lydelse 1981:828.

om målsägandes eller vittnens ålder, yrke och bostadsadress, som saknar betydelse för åtalet, skall inte framgå av de handlingar som delges i mål om allmänt åtal.

Har hovrätten i tvistemål avslagit yrkande om kvarstad eller annan åtgärd enligt 15 kap. eller förordnat om hävande av sådan åtgärd eller i brottmål avslagit yrkande om åtgärd, som avses i 26-28 kap., eller förordnat om hävande av åtgärd, som där sägs, äge Högsta domstolen omedelbart bevilja åtgärden att gälla, till dess annorlunda förordnas. Har hovrätten beviljat åtgärd, som nu sagts, eller förordnat, att dom må verkställas utan hinder av att den icke äger laga kraft, eller fastställt underrätts beslut därom, äge Högsta domstolen ock omedelbart förordna, att vidare åtgärd för verkställighet ej må äga rum. Är fråga om häktning eller reseförbud, må Högsta domstolen utan motpartens hörande göra ändring i hovrättens beslut.

10 §

Genmålet skall med därvid fogade handlingar *delgivas* revisionskäranden.

Genmålet skall med därvid fogade handlingar *delges* revisionskäranden. *Uppgift om målsägandes eller vittnens ålder, yrke och bostadsadress, som saknar betydelse för åtalet, skall inte framgå av de handlingar som delges i mål om allmänt åtal.*

Finnes för målets beredande ytterligare skriftväxling erforderlig, äge Högsta domstolen förordna därom. Högsta domstolen äge tillika meddela närmare bestämmelser om skriftväxlingen och därvid även föreskriva, i vilket avseende part skall yttra sig. Part må föreläggas att inkomma med mer än en skrift, endast om särskilda skäl äro därtill.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1994.

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 2 § utsökningsbalken skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

2 §¹

Sökanden skall ange den åtgärd som han yrkar.

Vid ansökan skall inges den exekutionstitel på grund varav verkställighet söks. Grundas anspråket på löpande skuldebrev eller annan handling, vars företeende utgör villkor för rätt att kräva betalning eller påkalla fullgörande av annan förpliktelse, skall den handlingen inges.

Exekutionstiteln skall inges i huvudskrift eller, om kronofogdemyndigheten anser det tillräckligt, i bestyrkt avskrift. Handling som avses i andra stycket andra meningen skall inges i huvudskrift. Annan handling bör inges i huvudskrift eller bestyrkt avskrift.

Görs ansökan på medium för automatisk databehandling behöver exekutionstiteln inte inges, om den är ett utslag i mål om betalningsföreläggande, som har meddelats tidigast tre år innan verkställighet söks.

Om exekutionstiteln är en dom som har överlämnats från en domstol till kronofogdemyndigheten på grund av föreskrift i lag eller annan författning, behöver sökanden inte ge in den.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1994.

¹Senaste lydelse 1991:848. (Jfr 1991:878.)

Härigenom föreskrivs att 35 § lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

35 §

Om en intagen avtjänar straff för ett brott som har riktat sig mot någons liv, hälsa, frihet eller frid, skall målsäganden tillfrågas om han eller hon vill bli underrättad om i vilken kriminalvårdsanstalt den intagne befinner sig, den intagnes förflyttning till öppen anstalt, permissioner och vistelser utanför anstalten enligt 32 - 34 §§, tidpunkt för frigivning, rymning och uteblivande efter permission.

Målsäganden skall underrättas så tidigt som möjligt.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1994.

¹Lagen omtryckt 1990:1011.

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Under indrivningen får införsel enligt 15 kap. utsökningsbalken ske för fordringar som påförts enligt bestämmelserna i

1. uppbördslagen (1953:272), om inte annat föreskrivs i den lagen,
  2. lagen (1958:295) om sjömansskatt, om inte annat föreskrivs i den lagen,
  3. lagen (1968:430) om mervärdesskatt,
  4. lagen (1972:435) om överlastavgift,
  5. lagen (1976:206) om felparkeringsavgift,
  6. lagen (1976:339) om saluvagnsskatt,
  7. lagen (1984:151) om punktskatter och prisregleringsavgifter,
  8. lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare, om inte annat föreskrivs i den lagen,
  9. fordonsskattelagen (1988:327),
  10. lagen (1989:471) om investeringsskatt för vissa byggnadsarbeten,
  11. lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta, *eller*
  12. lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl.
11. lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta,
  12. lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands artiser m.fl., *eller*
  13. *lagen (1994:000) om brottsofferfond.*

Att införsel får ske för böter och viten är föreskrivet i 15 kap. 1 § 2 utsökningsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1994.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1994-01-11

Närvarande: f.d. regeringsrådet Bengt Hamdahl, justitierådet Bo Svensson, regeringsrådet Arne Bækkevold.

Enligt protokoll vid regeringssammanträde den 16 december 1993 (justitiedepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om brottsofferfond, m.m.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Göran Anér.

Förslagen föranleder följande yttrande av *Lagrådet*:

Förslaget till lag om brottsofferfond

Lagrådet har inte sett som sin uppgift att gå in på de rättspolitiska överbäganden som ligger bakom förslaget.

I fråga om lagtextens utformning föreslår Lagrådet att bestämmelser om att avgift till brottsofferfonden skall tas ut både när någon döms vid domstol och i samband med strafföreläggande förs in i 1 § och att reglerna om bortfallande av avgift får sin plats i 2 §.

Enligt Lagrådets förslag bör de nämnda paragraferna få följande lydelse.

"1 §. Den som döms för ett eller flera brott skall, om fängelse ingår i straffskalan för något av brotten, i domen åläggas att betala en avgift på 300 kronor. Detsamma gäller när fråga om ansvar för brott tas upp av åklagare genom strafföreläggande.

Avgift skall inte tas ut om påföljdseftergift meddelas.

2 §. Bestämmelserna i 35 kap. 7 § brottsbalken om bortfallande av böter gäller även avgift enligt denna lag.

I 3 § andra stycket är det tillräckligt att nämna kostnaderna för förvaltning av fonden, eftersom vad som enligt förslaget avses med administration ingår i begreppet förvaltning.

Om Lagrådets förslag beträffande 1 och 2 §§ följs, fordras en justering av övergångsbestämmelsen.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt m.m.

Beslut om frigivning kan meddelas så tidigt att en underrättelse till målsäganden i anslutning därtill kan motverka syftet med underrättelsen.

Lagrådet föreslår därför att andra stycket i 35 § får följande

lydelse.

"Har målsäganden begärt underrättelse, skall den lämnas beträffande frigivning lämplig tid före frigivningen och i andra fall så tidigt som möjligt."

Prop. 1993/94:143

Bilaga 8

Övriga lagförslag

Förslagen lämnas utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 17 februari 1994

Närvarande: statsministern Bildt, ordförande, och statsråden B. Westerberg, Friggebo, Laurén, Hörnlund, Olsson, Svensson, Dinkelspiel, Thurdin, Hellsvik, Wibble, Björck, Davidson, Könberg, Odell, Unckel, P. Westerberg, Ask

Föredragande: statsrådet Hellsvik

Regeringen beslutar proposition 1993/94:143 Brottsoffren i blickpunkten - en brottsofferfond och andra åtgärder för att stärka brottsoffrens ställning.

